Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků

Bakalářská práce

Cestovní ruch a fenomén temný turismus se zaměřením na Památník Terezín

Barbora Bušilová

© 2026 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Barbora Bušilová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Cestovní ruch a fenomén temný turismus se zaměřením na Památník Terezín

Název anglicky

Tourism and the phenomenon of dark tourism with a focus on the Terezín Memorial

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnocení fenoménu temný turismus v rámci cestovního ruchu, posouzení vývoje temného turismu se zaměřením na statistické zpracování návštěvnosti národní kulturní památky, Památník Terezín.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. Teoretická část práce bude definovat cestovní ruch, přínosy a dopady mezinárodního turismu na národní hospodářství, na rozvoj obchodu, restauratérství, ubytování a další ekonomické aspekty. V této části bude charakterizován segment cestovního ruchu "temný turismus", postupný vývoj fenoménu a jeho atraktivita pro návštěvníky ve světě a v České republice.

V analytické části práce bude provedena analýza návštěvnosti Památníku Terezín a způsob financování provozu této národní kulturní památky.

V teoretické části budou využity metody sekundárního sběru dat, komparace a deskripce. V analytické části práce bude využita metoda analýzy dokumentu a statistické metody.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, ekonomické aspekty cestovního ruchu, mezinárodní turismus, památník Terezín, temný turismus

---

Doporučené zdroje informací

BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu.* Praha: mag CONSULTING, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

Česká statický úřad [online]. 2024 [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/domov.

GOELDNER, Charles R. a RITCHIE, J. R. Brent. *Cestovní ruch : principy, příklady, trendy.* Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0298-2.

KOTÍKOVÁ, Halina. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

LOCHMANNOVÁ, Alena. Cestovní ruch. Prostějov: Computer Media, 2015. ISBN 9788074022166.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. Ekonomika turismu: turismus České republiky. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.

PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus : analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus.* Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

Památník Terezín [online]. 2017 [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: https://www.pamatnik-terezin.cz/.

Předběžný termín obhajoby

2024/25 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. Alena Drebitková Malá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 08. 06. 2024

PhDr. Mgr. Lenka Kučírková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 04. 11. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 01. 2026

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Cestovní ruch a fenomén temný turismus se zaměřením na Památník Terezín" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce PhDr. Aleny Drebitkové Malé, PhD. a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2026 _____

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala paní doktorce Aleně Drebitkové Malé za její připomínky a rady, které pro mne byly při psaní práce velmi podnětné a cenné. Také bych chtěla poděkovat rodině za jejich podporu a všem, kteří se podíleli na vyplnění dotazníkového šetření.

Cestovní ruch a fenomén temný turismus se zaměřením na Památník Terezín

Abstrakt

Práce je zaměřena na zkoumání fenoménu temného turismu v České republice na příkladu Památníku Terezín. Je možné pozorovat, že o temný turismus je všude ve světě v současné době stále větší zájem. V práci je zkoumáno rozdělení temného turismu podle Phillipa Stonea, přičemž nejvíce pozornosti je věnováno jeho teoretickému vymezení. Teoretická část dále komplexně představuje vliv cestovního ruchu na národní hospodářství a jeho provázanost s veřejnou správou.

V analytické části práce je provedeno dotazníkové šetření, které je speciálně zaměřené na respondenty, jenž navštívili Památník Terezín. Práce sleduje motivaci návštěvníků, proč do Památníku Terezín zavítali, a zda jejich motivace souvisela s temným turismem. Dotazníkové šetření se však neomezuje pouze na motivaci respondentů, ale také zjišťuje, zda návštěva Terezína může u lidí vyvolat zájem o současné geopolitické konflikty a vyvarovat se stejných katastrof, kterým lidstvo čelilo za druhé světové války ze strany nacistického Německa.

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že v případě Památníku Terezín převažuje edukativní a pietní rozměr návštěvy nad motivy senzace či vyhledávání silných emocí.

Klíčová slova: cestovní ruch, ekonomické aspekty cestovního ruchu, mezinárodní turismus, Památník Terezín, temný turismus

Tourism and the phenomenom of dark tourism with a focus on the Terezín Memorial

Abstract

This thesis is focused on examining the phenomenon of dark tourism in the Czech Republic using the example of the Terezín Memorial. It can be observed that dark tourism is currently attracting increasing interest around the world. The thesis will examine Phillip Stone's classification of dark tourism, with the greatest attention paid to its theoretical definition. The theoretical part will also comprehensively present the impact of tourism on the national economy and its interconnection with public administration.

The practical part of the thesis will include a questionnaire survey specifically focused on respondents who have visited the Terezín Memorial. The thesis will thus examine the motivation of visitors to visit the Terezín Memorial and whether their motivation was related to dark tourism. However, the questionnaire survey will not be limited to the motivation of respondents, but will also attempt to determine whether a visit to Terezín can spark people's interest in current geopolitical conflicts and help them avoid the same catastrophes that humanity faced during World War II at the hands of Nazi Germany.

The results of the questionnaire survey indicate that, in the case of the Terezín Memorial, the educational and commemorative aspects of the visit outweigh motives related to sensation or the pursuit of strong emotions.

Keywords: tourism, economic aspects of tourism, international tourism, Terezín Memorial, dark tourism

Obsah

1 Úvod **11**

2 Cíl práce a metodika **12**

2.1 Cíl práce 12

2.2 Metodika 12

3 Teoretická část práce **13**

3.1 Vymezení pojmu cestovní ruch 13

3.2 Členění cestovního ruchu 14

3.3 Vztah veřejné správy a cestovního ruchu 16

3.3.1 Státní správa a její působení v cestovním ruchu 17

3.3.2 Působení územní samosprávy v cestovním ruchu 19

3.4 Cestovní ruch a národní hospodářství 20

3.4.1 Ekonomické vymezení turismu 21

3.4.2 Ekonomické efekty turismu 21

3.4.3 Hodnocení vlivu turismu na národní ekonomiku 23

3.5 Seznámení s fenoménem temný turismus 25

3.5.1 Motivace v temném turismu 26

3.5.2 Klasifikace a spektrum temného turismu 26

3.5.3 Destinace temného turismu 28

3.5.4 Temný turismus ve světě 29

3.5.5 Temný turismus v ČR 32

4 Analytická část **36**

4.1 Charakteristika Památníku Terezín 36

4.1.1 Historie 36

4.1.2 Poskytované služby a programy 37

4.2 Návštěvnost Památníku Terezín 39

4.3 Ekonomické aspekty Památníku Terezín 44

4.4 Dotazníkový průzkum 47

5 Výsledky a diskuse **60**

6 Závěr **63**

7 Seznam použitých zdrojů **64**

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek **67**

8.1 Seznam obrázků 67

8.2 Seznam tabulek 67

8.3 Seznam grafů 67

Přílohy 69

1 Úvod

Cestovní ruch patří mezi významné společenské i ekonomické jevy současnosti. Nejedná se pouze o způsob trávení volného času, ale také o oblast, která ovlivňuje národní hospodářství, regionální rozvoj i podobu života v jednotlivých destinacích. Spolu s vývojem společnosti se proměňují i motivace cestovatelů a vznikají nové formy turismu, které reagují na měnící se potřeby a zájmy návštěvníků.

Jednou ze specifických forem cestovního ruchu je temný turismus. Tento fenomén je spojen s návštěvami míst, která souvisí se smrtí, tragickými událostmi nebo utrpením. Přestože může být na první pohled vnímán jako kontroverzní, představuje důležitý nástroj k uchovávání historické paměti a prostor pro vzdělávání. Temný turismus je především vázán na minulost, kterou místa spjatá s ním interpretují.

V České republice je jedním z nejvýznamnějších míst temného turismu Památník Terezín. Tato národní kulturní památka je spjata s tragickými událostmi druhé světové války na území protektorátu Čech a Moravy a dlouhodobě patří mezi významné destinace cestovního ruchu.

Práce „Cestovní ruch a fenomén temný turismus se zaměřením na Památník Terezín“ se proto věnuje zhodnocení fenoménu temného turismu v kontextu Památníku Terezín a na analýzu motivace jeho návštěvníků. Hlavní výzkumná otázka zní: Je temný turismus hlavní motivací k návštěvě Památníku Terezín, nebo jsou turisté ovlivňováni i jinými motivy?
Cílem práce je propojit teoretické vymezení cestovního ruchu a temného turismu s praktickou analýzou návštěvnosti, ekonomických aspektů a výsledků dotazníkové šetření.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnocení fenoménu temný turismus v rámci cestovního ruchu, posouzení vývoje temného turismu se zaměřením na statistické zpracování návštěvnosti národní kulturní památky Památník Terezín. Dílčím cílem práce je zjistit, zda hlavní motivaci návštěvníků Terezín ovlivňuje pouze fenomén temného turismu nebo jsou návštěvníci motivováni i jinými faktory.

Naplnění výše popsaného cíle spočívá v propojení teoretického vymezení cestovního ruchu a temného turismu, které je aplikováno na konkrétní destinaci a tvoří tak analytickou část práce.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a analytickou.

V teoretické části jsou využívány metody sekundárního sběru dat, především z odborné literatury, odborných článků a internetových zdrojů. Teoretická část práce definuje cestovní ruch, vztah veřejné správy a cestovního ruchu, přínosy a dopady mezinárodního turismu na národní hospodářství. Dále charakterizuje segment cestovního ruchu „temný turismus“, postupný vývoj fenoménu a jeho atraktivitu pro návštěvníky ve světě a v České republice.

V analytické části práce je provedena analýza návštěvnosti Památníku Terezín a rozbor ekonomických aspektů jeho fungování. Pro zjištění motivace návštěvníků je realizováno dotazníkové šetření, jehož výsledky jsou statisticky zpracovány a následně interpretovány.

3 Teoretická část práce

3.1 Vymezení pojmu cestovní ruch

Cestování je s lidským životem spojeno již od nepaměti. Ať jsou cesty uskutečňovány za účelem obchodu, rekreace či jiných aktivit, tvoří nedílnou součást lidského života.

Cestovní ruch se začal formovat od poloviny 19. století, přičemž zájem o zkoumání a charakteristiku tohoto pojmu rostl na počátku 20. století (Kotíková, 2013, s. 15). S rostoucím vlivem cestovního ruchu na ekonomiku zemí stoupal i zájem odborné veřejnosti o toto odvětví. Turismus a světová ekonomika na sebe vzájemně působí a jsou úzce provázány, turismus generuje přínosy do ekonomiky a ekonomika ovlivňuje vývoj turismu (technologické, legislativní, bezpečnostní, demografické, sociální faktory) (Palatková & Zichová, 2014, s. 17).

První definice cestovního ruchu podle Kotíkové (2013, s. 15) pochází od autorů Kurta Krapfa a Waltera Hunzikera, kteří ve svém díle uvádějí, že se jedná o: *„soubor vztahů a jevů, které vyplývají z pobytu na cizím místě, přičemž cílem pobytu není určeno trvalé usídlení nebo výkon výdělečné činnosti.*“ (Kotíková, 2013, s. 15)

Na základě této formulace byly vytvářeny definice další a později byla jedna z nich přijata Mezinárodním sdružením expertů v cestovním ruchu AIEST (*Association Internationale d´Experts Scientifique du Tourisme*) jako oficiální definice. Jedná se o tzv. „St. Gallenskou definici“, kterou Kotíková (2013) citovala podle Kopši (1979, s. 10) těmito slovy: „*Cestovní ruch je souborem vztahů a jevů, které vyplývají z cestování a pobytu osob, pro které místo pobytu není ani hlavním místem bydliště ani místem výdělečné činnosti.*“ (Kotíková, 2013, s. 15).

Ačkoliv spolu pojmy cestování a cestovní ruch úzce souvisejí, lze je odlišit. Cestování je definováno jako změna místa jedinců či skupin, a to z geografického i časového hlediska za nějakým účelem. Některé kultury se přemisťovaly z důvodu klimatických podmínek (např. stěhování národů), u jiných se územní přechody staly životním stylem. Osoba přesouvající se nezávisle na cíli své cesty, způsobu dopravy a dalších faktorech, je označována jako „cestující“. Vezme-li se v potaz účel cesty, může být označení více specifikované – mořeplavec, kosmonaut apod. (Beránek, 2013, s. 9).

Cestování jako takové je charakterizováno samotným přesunem osob mezi místy, zatímco pojem cestovní ruch je vymezován jako mnohem širší. Zahrnuje jednak činnosti spjaté s realizovanou cestou, tak i konání, na která je uplatňován podstatný ekonomický vliv.

Cestovní ruch je podle Beránka (2013, s. 9) chápan jako souhrn ekonomických aktivit a služeb spojený s turistickou činností.

Pod pojem cestovní ruch spadají termíny rekreace a turistika. Rekreací je označována volnočasová činnost, při níž dochází k odpočinku a regeneraci fyzického i psychického stavu jedince. Turistiku lze definovat jako sportovní využití volného času – pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika. Za označení cestovní ruch a jeho synonymum je považován termín turismus, který pochází z anglického výrazu „*tourism*“ (Beránek, 2013, s. 16).

Pokud je cestovní ruch chápán jako vědní obor, jedná se o soubor poznatků z jiných vědeckých disciplín, například z ekonomie, antropologie a sociologie. Každá věda používá ke zkoumání cestovního ruchu vlastní soubory metod a nástrojů. Díky vršení znalostí z různých oborů, zejména ekonomických věd, začal být cestovní ruch chápán jako významný nástroj ekonomického růstu a zvyšování životní úrovně (Beránek, 2013, s. 12).

V odborné literatuře se objevují rozdílné pohledy na pojetí cestovního ruchu jako samostatné vědní disciplíny. Jedna část odborného spektra zastává názor, že cestovní ruch nemá vlastní charakteristické výzkumné metody a je spíše oblastí, kterou studují jiné vědní obory, například geografie, ekonomie či sociologie (Kotíková, 2013, s. 18). Na tento názor reagují autoři Darbellay a Stock (2012), kteří cestovní ruch chápou jako široký mezivědní obor (Kotíková, 2013, s. 18).

K lepšímu uchopení pojmu lze definovat prvky cestovního ruchu – subjekt, objekt a předmět. Subjektem cestovního ruchu je osoba, která svou potřebou po turismu vytváří poptávku a spotřebovává nabídku. Objekt je vymezen jako nabídka cestovního ruchu, především destinace, kam subjekt směřuje. Služby rekreačního, sportovního a kulturního charakteru, skrze které subjekt uspokojuje a realizuje svou potřebu, se nazývají předmětem cestovního ruchu (Beránek, 2013, s. 19).

3.2 Členění cestovního ruchu

Ve starší domácí literatuře je uvedeno rozdělení cestovního ruchu na druhy a formy. Druhy zahrnují členění na základě důvodů zapojení do cestovního ruchu. Formy naopak člení cestovní ruch na základě specifických podmínek, za kterých je realizován. V zahraniční literatuře se toto členění zpravidla nevyskytuje a pomalu se od něj začíná ustupovat i v místních publikacích (Kotíková, 2013, s. 20).

V praxi dochází k prolínání druhů a forem cestovního ruchu, nejen na základě rozdílných přístupů autorů, ale také v důsledku chování samotných účastníků. Cestovní ruch

se neustále vyvíjí, s tím úzce souvisí vznik nových faktorů, způsobů a motivací k cestování, proto se stále častěji používá členění podle jevové formy, které umožňuje efektivněji charakterizovat chování účastníků (Attl, 2004, s. 16).

Cestovní ruch je rozdělován za účelem možnosti určit jednotlivé dílčí složky tohoto odvětví. Podle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) existuje klasické rozdělení cestovního ruchu na základě geografických kritérií. Zahrnuje domácí a zahraniční cestovní ruch (Kotíková, 2013, s. 20). **Domácí cestovní ruch** představuje pobyt obyvatelstva na území státu, který je zároveň územím jejich trvalého pobytu. Pokud se jedná o **cestovní ruch zahraniční,** obyvatelé opouštějí hranice státu jejich stálého pobytu.

Zahraniční cestovní ruch se dále specifikuje na příjezdový a výjezdový. **Příjezdový cestovní ruch** označuje situaci, kdy do státu přijíždějí zahraniční návštěvníci, kdežto **výjezdový cestovní ruch** znamená, že obyvatelé určitého státu navštíví jiný stát. Zahraniční cestovní ruch zahrnující více států se označuje jako mezinárodní cestovní ruch (Kotíková, 2013, s. 21).

Domácí a příjezdový cestovní ruch vytvářejí **cestovní ruch vnitrostátní**. Opakem je **národní cestovní ruch**, který zahrnuje cestovní ruch domácí a výjezdový (Beránek, 2013, s. 15).

Z hlediska dalšího rozdělení je cestovní ruch členěn podle důvodu pro uskutečnění. Toto členění se u jednotlivých autorů liší, jako základní a nejvíce užívaný typ může být uveden volnočasový cestovní ruch nebo cestování z důvodu služebních a obchodních cest (Kotíková, 2013, s. 22). Kotíková uvádí tyto druhy cestovního ruchu podle motivace:

- rekreační cestovní ruch,
- kulturně-poznávací cestovní ruch,
- lázeňsko-léčebný cestovní ruch,
- sportovně-turistický cestovní ruch,
- náboženský cestovní ruch, obchodní cestovní ruch.

Rekreační cestovní ruch pomáhá načerpat a obnovit fyzický a mentální stav člověka. Termínem rekreační cestovní ruch se rozumí odpočinek v přírodě, záliby nebo sport. Patří mezi nejčastěji uplatňované formy turismu.

Kulturně-poznávací cestovní ruch je definován návštěvou lokalit se vzdělávacím významem (např. historicky významná místa – hrady a zámky, náboženské stavby, kulturní centra, architektura). Jedná se o poznávání lidského odkazu, kultury a přírodních krajin se záměrem přiučit se něčemu novému.

Lázeňsko-léčebným cestovním ruchem jsou označovány veškeré pobyty s cílem rehabilitace, rekonvalescence, léčby a prevence nemocí. Jako lázeňský může být pojmenován pouze pobyt v centrech s přírodními léčivými zdroji, léčebný či zdravotní turismus potom v jakémkoliv zařízení s léčebným zaměřením.

Sportovně-turistický cestovní ruch je zaměřen na trávení volného času sportovními a pohybovými aktivitami. Zahrnuje destinace nabízející sportovní využití – pěší turistiku, cykloturistiku, lyžování apod.

Hlavní motivací pro **náboženský cestovní ruch** je víra nebo duchovní zážitek.

Obchodní cestovní ruch účastník realizuje ve své pracovní době. Jedná se především o obchodní cesty, služební pobyty a účast na konferencích (Palatková & Zichová, 2014, s. 24-25)

Jakubíková (2012) uvádí další faktory, podle kterých lze členit turismus:

- délka pobytu (krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý),
- způsob organizace (organizovaný, neorganizovaný),
- počet účastníků (individuální, skupinový),
- věk účastníků (mládež, rodiny s dětmi, senioři),
- způsob financování (komerční, sociální)
- prostředí (město, venkov, střediska cestovního ruchu, lázně),
- intenzita turistických proudů (stálá, sezónní, mimosezónní),
- způsob ubytovaní, dopravní prostředky, stravování.

3.3 Vztah veřejné správy a cestovního ruchu

Veřejná správa může být definována jako správa veřejných záležitostí vykonávaná ve veřejném zájmu společnosti. Představuje soubor činností směřujících k dosažení určitého cíle, které jsou vymezeny zákony a realizovány prostřednictvím organizovaných institucí. Za soubor činností směřujících k dosažení určitého cíle lze považovat také správu soukromou. Na rozdíl od soukromé správy, která je vykonávána v soukromém zájmu a sleduje především individuální cíle, je úkolem veřejné správy zajišťovat potřeby celé společnosti a její fungování. Veřejná správa sehrává významnou roli v oblasti cestovního ruchu, kde se podílí na tvorbě legislativy, organizaci, financování a samotném řízení tohoto odvětví (Tittelbachová, 2011, s. 49).

Systém veřejné správy České republiky se skládá ze dvou subsystémů – státní správy a samosprávy. Státní správa je tvořena správními orgány státu (vláda, ministerstva, úřady), které jsou odpovědné za realizaci státní politiky, aplikaci zákonů a výkon veřejné správy. Veřejná samospráva zahrnuje zájmovou a územní samosprávu. Významnější formou veřejné samosprávy je územní samospráva, která zahrnuje orgány územních celků rozdělených do dvou stupňů. Základní stupeň představují obce jako základní územní samosprávné celky (ZÚSC) a kraje jako vyšší územní samosprávné celky (VÚSC). Vyšší územní samosprávné celky nejsou nadřízeny základním celkům, každý stupeň územní samosprávy má svou vlastní působnost. Úkolem samosprávy je plnění záležitostí veřejné správy přenesených státem na tyto nestátní subjekty (Tittelbachová, 2011, s. 49-50).

Obrázek 1: Schéma aktérů státní správy v cestovním ruchu

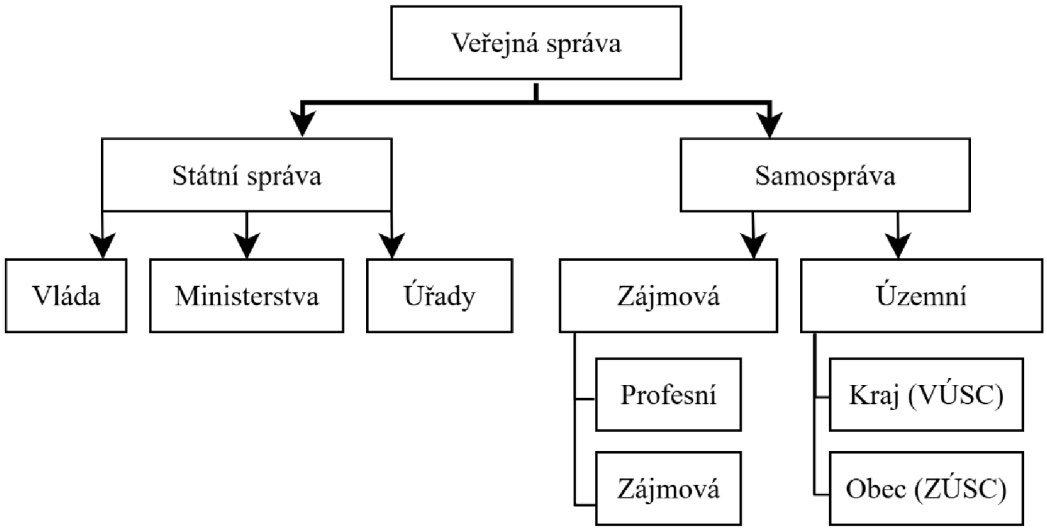

Zdroj: Tittelbachová (2011), vlastní zpracování

3.3.1 Státní správa a její působení v cestovním ruchu

Působení státní správy v odvětví cestovního ruchu je zásadní, protože vytváří legislativní, organizační a ekonomické podmínky pro jeho rozvoj. Na nejvyšší úrovni státní správy se nachází vláda České republiky. Vláda České republiky představuje vrcholný orgán výkonné moci, je odpovědná Poslanecké sněmovně a tvoří ji předseda vlády, místopředsedové a ministři. Mezi hlavní úkoly vlády patří řízení činnosti ministerstev, předkládaní návrhů zákonů Poslanecké sněmovně a vydávání nařízení k provedení zákonů. Postoj vlády k rozvoji a politice cestovního ruchu je uveden v programových prohlášeních jednotlivých vlád (Tittelbachová, 2011, s. 55).

V programovém prohlášení vlády Andreje Babiše (2025) jsou v oblasti cestovního ruchu uvedeny následující priority (doslovná citace z https://vlada.gov.cz/cz/vlada/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-224629/#bydleni_a_regionalni_rozvoj):

- *„Budeme podporovat rozvoj cestovního ruchu a kvalitní propagaci Česka jako turistické destinace, včetně podpory tradičních výrobků.*
- *Posílíme pozici České republiky jako atraktivní, bezpečné a otevřené destinace, která nabízí vysokou kvalitu služeb, kulturní i přírodní bohatství a jedinečné zážitky pro návštěvníky z celého světa.*
- *Zvláštní pozornost bude věnována přilákání turistů s vyšším potenciálem útrat, zejména z ekonomicky rostoucích regionů, jejichž návštěvy přispívají k udržitelnému rozvoji regionů, k posílení lokální ekonomiky a k růstu životní úrovně obyvatel.*
- *Budeme podporovat cestovní ruch bez ideologických předsudků a jednostranných prohlášení, která by mohla narušit hospodářské či turistické vztahy České republiky se zahraničními partnery.“*

Ministerstva jsou ústřední orgány státní správy, jejichž působnost vymezuje kompetenční zákon (zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky). Každému ministerstvu je přidělena konkrétní oblast státní politiky, za kterou nese odpovědnost. Ministerstva připravují strategické dokumenty, koordinují činnost dalších institucí a spravují příslušnou část státního rozpočtu. V čele ministerstva stojí ministr jako člen vlády, kterému podléhají náměstci a jednotlivé organizační složky (odbory, sekce, oddělení apod.). Ministerstva mohou na základě zákona vydávat právní předpisy a v případě zákonného zmocnění také vyhlášky (Tittelbachová, 2011, s. 56).

V oblasti cestovního ruchu má největší význam Ministerstvo pro místní rozvoj, přičemž činnosti dalších ministerstev se do podpory tohoto odvětví zapojují přímo i nepřímo. Tyto aktivity jsou vymezeny státní politikou cestovního ruchu. Na opatřeních Koncepce státní politiky cestovního ruchu z let 2007-2013 se přímo podílela následující ministerstva: Ministerstvo kultury, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Tittelbachová, 2011, s. 57).

3.3.2 Působení územní samosprávy v cestovním ruchu

Kraje v České republice byly zřízeny na základě zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Zákon vymezuje celkem 14 krajů, tedy 13 krajů a hlavní město Praha. Kraje vykonávají jak samostatnou působnost (např. hospodaření s majetkem a rozpočtem, vydávání vyhlášek, spolupráce s jinými regiony, školství, zdravotnictví či tvorba koncepcí rozvoje cestovního ruchu), tak i působnost přenesenou. V přenesené působnosti kraj vykonává státní správu v rozsahu stanoveném zákony, například v oblasti evidence obyvatel, regionálního rozvoje nebo požární ochrany (Tittelbachová, 2011, s. 57).

Nejvyšším orgánem kraje je zastupitelstvo, jehož členy volí občané daného kraje. Počet členů zastupitelstva se pohybuje v rozmezí 45 až 65 v závislosti na počtu obyvatel kraje. Zastupitelstvo volí hejtmana, jeho zástupce a další členy rady kraje. Zasedání zastupitelstva jsou veřejná a konají se minimálně jednou za tři měsíce, případně častěji podle potřeby. Zastupitelstvo rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti, zatímco v přenesené působnosti postupuje pouze na základě zákonného zmocnění. Zastupitelstvo povinně zřizuje finanční a kontrolní výbory, případně další výbory podle potřeb kraje. (Tittelbachová, 2011, s. 57).

Rada kraje je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti a stejně jako zastupitelstvo řeší záležitosti přenesené působnosti pouze na základě zákona. Radu kraje tvoří hejtman, náměstci a další zvolení členové. Na rozdíl od jednání zastupitelstva jsou jednání rady neveřejná.

Dalším orgánem je krajský úřad, který je členěn na odbory a oddělení. V jeho čele stojí ředitel, který je odpovědný hejtmanovi. Krajský úřad vykonává úkoly v samostatné působnosti, které mu uloží hejtman, zastupitelstvo nebo rada kraje.

V oblasti cestovního ruchu mají kraje v oblasti samostatné působnosti významnou roli, zejména tím, že zpracovávají koncepční dokumenty pro rozvoj turismu, zajišťují marketing na krajské úrovni, koordinují činnost informačních center, podporují vznik destinačního managementu a vytvářejí systémy sběru a analýzy dat. Současně koordinují rozvoj cestovního ruchu v souladu s národní strategií (Tittelbachová, 2011, s. 57).

Základní územní samosprávní jednotkou jsou obce, jejichž postavení vymezuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Obec tvoří společenství občanů, kteří žijí na území vymezeném hranicemi. V České republice lze rozlišit několik typů obcí, například hlavní město Praha, statutární města, ostatní města a obce. Postavení hlavního města Prahy upravuje zákon

č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, který vychází ze zákona o obcích, avšak zohledňuje specifické postavení Prahy, jelikož je současně obcí i krajem. Díky tomu disponuje rozšířenými kompetencemi a vlastním statutem. Statutární města představují větší města, která mají právo členit své území na městské části nebo obvody a řídit se vlastním statutem, přičemž v jejichž čele stojí primátor.

Do samostatné působnosti obcí spadá například hospodaření s majetkem a rozpočtem, vydávání obecně závazných vyhlášek, zřizování škol, kulturních a sportovních zařízení, správa místních komunikací, odpadové hospodářství, rozvoj obce nebo správa místních poplatků. V přenesené působnosti obec vykonává státní správu v rozsahu stanovém zákony, například v oblasti evidence obyvatel, vydávání osobních dokladů, matričních záležitostí nebo stavebního řízení.

Nejvyšším orgánem obce je zastupitelstvo, které je voleno občany obce. Zastupitelstvo ze svých členů volí starostu a místostarostu. Starosta zastupuje obec navenek a odpovídá za její chod, místostarosta jej zastupuje v době nepřítomnosti. Zastupitelstvo má povinnost zřídit finanční a kontrolní výbor. Rada obce je výkonným orgánem v samostatné působnosti a tvoří ji starosta spolu s dalšími členy zvolenými ze zastupitelstva. Obecní úřad, v čele s tajemníkem, zajišťuje administrativní podporu činnosti zastupitelstva a rady obce a pokud stanoví zákon, může vykonávat i přenesenou působnost. V obcích, kde není pozice tajemníka zřízena, stojí v čele obecního úřadu starosta (Tittelbachová, 2011, s. 57-61).

Podle Tittelbachové (2011) patří mezi nejvýznamnější činnosti obcí v oblasti cestovního ruchu zejména:

- zřizování informačních center,
- správa a provoz kulturních památek na území obce,
- koordinace kulturních a společenských akcí,
- podpora infrastruktury cestovního ruchu.

3.4 Cestovní ruch a národní hospodářství

Turismus je významným ekonomickým činitelem, který přináší řadu pozitivních i negativních dopadů. Mezi pozitivní efekty patří například příjmy z podnikatelské činnosti a vznik pracovních míst. Negativní dopady se projevují především ve fyzickém a sociokulturním prostředí, například přetížením dopravní infrastruktury nebo znečištěním ovzduší a vody. Turismus proto nelze posuzovat pouze z ekonomického hlediska, ale je nutné zohlednit i jeho ostatní dopady (Palatková & Zichová, 2014, s. 104).

3.4.1 Ekonomické vymezení turismu

Z ekonomického hlediska lze turismus analyzovat z pohledu nabídky a poptávky. Nabídkový přístup se zaměřuje na produkci odvětví a služeb spojených s cestovním ruchem, zatímco poptávkový přístup sleduje potřeby a poptávku účastníků turismu.

Nabídkový přístup rozděluje turismus podle jednotlivých odvětví, která se na něm podílejí. Palatková a Zichová (2014) uvádí členění podle Coopera a kol. (2008) a Costa a Rispoli (1992), které zahrnuje například:

- ubytovací a stravovací služby,
- dopravu,
- kongresové a konferenční služby,
- cateringové služby,
- rekreační a volnočasové aktivity (sport, kultura, zábava),
- velkoobchod a maloobchod,
- finanční služby,
- služby infrastruktury,
- kulturní a environmentální služby (např. muzea, hrady a zámky),
- plánování a organizaci cesty (cestovní kanceláře a agentury),
- veřejnou správu a vzdělávání.

(Palatková & Zichová, 2014, s. 104-105)

Pro určení míry a způsobu provázanosti jednotlivých sektorů ekonomiky s odvětvím turismu se využívá tzv. input-output analýza, která umožňuje zachytit ekonomické vazby mezi odvětvími. Pro co nejpřesnější ekonomické vymezení turismu je vhodné kombinovat nabídkový i poptávkový přístup (Palatková & Zichová, 2014, s. 104-105).

3.4.2 Ekonomické efekty turismu

Cestovní ruch zasahuje do velkého množství dalších odvětví a oborů, a proto jej nelze jednoduše vymezit. Z tohoto důvodu se ekonomické působení turismu obvykle rozlišuje na tří typy efektů, které umožňují lépe vyhodnocovat jeho výkonnost. Jedná se o:

- přímé efekty turismu,
- nepřímé efekty turismu,
- indukované efekty turismu.

Přímé efekty turismu souvisejí s přímým poskytováním turistických služeb, kdy dochází k přímému kontaktu mezi poskytovatelem a návštěvníkem. Patří k nim ubytování, stravování, doprava, služby cestovních kanceláří, kulturní, rekreační a zábavní služby.

Nepřímé efekty vznikají v dodavatelských řetězcích, například při dodávkách potravin do restaurací, v hotelovém průmyslu, stavebnictví nebo při prodeji pohonných hmot. Na rozdíl od přímých efektů zde nedochází k přímému kontaktu mezi účastníkem turismu a poskytovatelem služby, ale jedná se o vztahy mezi jednotlivými dodavateli a odběrateli. Nepřímé efekty souvisejí s multiplikační funkcí turismu. Multiplikátor je ukazatel, který měří, o kolik se v důsledku výdajů návštěvníků zvýší vybraná ekonomická veličina. Rozlišují se:

- příjmový multiplikátor (měří, jak výdaje turistů zvyšují příjmy domácností),
- multiplikátor zaměstnanosti (měří vznik nových pracovních míst),
- investiční multiplikátor,
- mzdový multiplikátor a další.

Indukované efekty turismu představují ekonomické dopady, které vznikají v důsledku následného utrácení příjmů získaných v odvětví turismu. Typickým příkladem je zvýšená poptávka po zboží a službách, která vzniká díky tomu, že zaměstnanci v cestovním ruchu mají vyšší příjmy a tyto prostředky dále využívají v ekonomice.

Na základě členění národní ekonomiky lze tyto vlivy rozdělit do dvou skupin. Do průmyslu turismu spadají přímé efekty, zatímco do ekonomiky turismu jsou zahrnovány přímé i nepřímé efekty. Celkový vliv turismu na národní ekonomiku znázorňuje schéma níže (Palatková & Zichová, 2014, s. 106-108).

Obrázek 2: Schéma vlivu turismu na národní ekonomiku

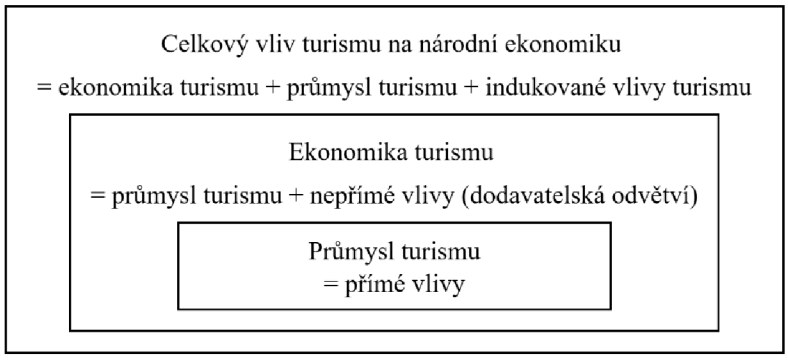

Zdroj: Palatková & Zichová (2014), vlastní zpracování

3.4.3 Hodnocení vlivu turismu na národní ekonomiku

Cestovní ruch zasahuje do mnoha odvětví národního hospodářství, v nichž plní nezastupitelnou roli. Jak uvádí Palatková & Zichová (2014), význam turismu pro národní ekonomiku lze zkoumat skrze pět základních přístupů:

- statistické hodnocení,
- ekonomicko-peněžní hodnocení,
- individuální hodnocení,
- sociokulturní hodnocení,
- globální dopady turismu na národní hospodářství.

Statistické hodnocení turismu se zaměřuje především na sledování účastníka jakožto základní statistické jednotky a na analýzu trhu. Kromě ekonomických přínosů zohledňuje i negativní dopady. V rámci destinace jsou skrze základní ukazatele sledovány počty návštěvníků, objem příjmů a výdajů turistů, geografická segmentace poptávky či spotřební chování. Tato data následně slouží jako východisko pro ostatní metody zkoumání vlivu turismu na hospodářství.

Ekonomicko-peněžní přístup představuje klíčový nástroj pro posouzení efektů turismu na makroekonomické úrovni. Analýza se soustředí na měřitelné veličiny, které tvoří tzv. magický čtyřúhelník: hrubý domácí produkt (HDP), zaměstnanost, cenovou stabilitu (inflaci) a vnější ekonomickou rovnováhu (platební bilanci). Tento model názorně ilustruje, jak cestovní ruch ovlivňuje stabilitu a celkovou výkonnost národního hospodářství.

Obrázek 3: Magický čtyřúhelník v turismu

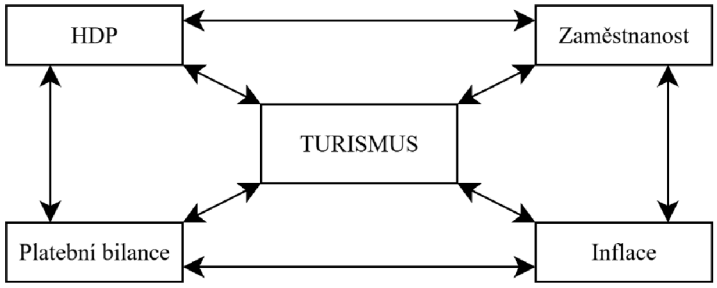

Zdroj: Palatková & Zichová (2014), vlastní zpracování

Pro detailní analýzu vlivu turismu na ekonomiku je nezbytné rozlišit čtyři základní sektory, které v rámci cestovního ruchu interagují. K jejich vymezení slouží Pestoffův model (tzv. trojúhelník), který národní hospodářství rozděluje na základě tří kritérií: způsobu financování (ziskový vs. neziskový), vlastnictví (soukromý vs. veřejný) a míry formalizace (formální vs. neformální). Tímto dělením vznikají čtyři specifické oblasti: soukromý ziskový sektor, soukromý neziskový sektor, veřejný neziskový sektor a sektor domácností. Tyto složky se v cestovních ruchu vzájemně doplňují a podílejí se na tvorbě, distribuci i spotřebě produktů a služeb.

Obrázek 4: Pestoffův model (Trojúhelník)

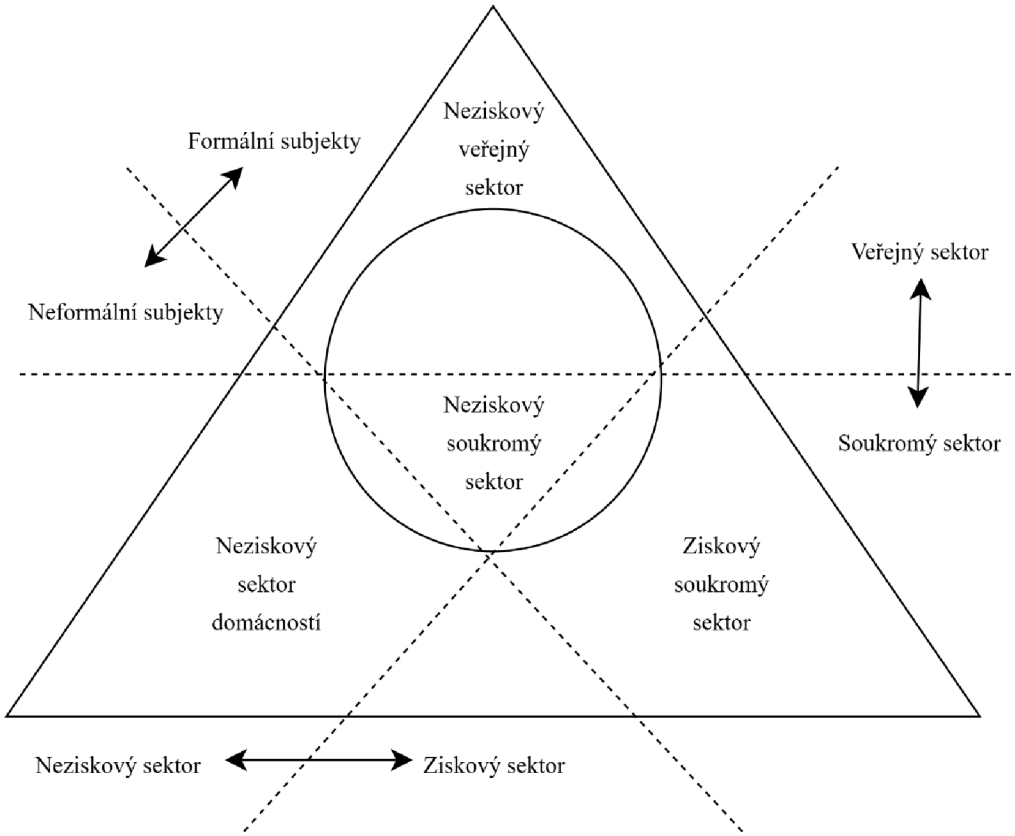

Zdroj: Palatková & Zichová (2014)

Individuální hodnocení se zaměřuje na konkrétního účastníka cestovního ruchu. Ten je chápán jako subjekt, který své potřeby uspokojuje skrze spotřebu statků a služeb na příslušném trhu. Podstatou tohoto přístupu je analýza motivačních faktorů, rozhodovacích procesů a výsledného chování daného jedince (Palatková & Zichová, 2014, s. 124).

Sociokulturní hodnocení zkoumá dopady cestovního ruchu na hostitelské komunity a jejich prostředí. K pozitivům se řadí zvýšení životní úrovně rezidentů, podpora lokálních tradic a rozvoj infrastruktury. Tyto přínosy se však mohou změnit v negativní jevy v případě, kdy dojde k narušení místních hodnot, sociální nerovnováze, nadměrnému přetížení destinace či nárůstu kriminality. Vzhledem k nemateriální povaze je hodnocení těchto dopadů značně subjektivní a obtížně kvantifikovatelné (Palatková & Zichová, 2014, s. 124-126).

Globální dopady turismu na národní hospodářství zahrnují souhrn přímých, nepřímých a indukovaných vlivů, které v ekonomice vyvolávají tzv. multiplikační efekt. Hodnocení těchto dopadů se opírá především o data z platební bilance a satelitního účtu cestovního ruchu. Cestovní ruch tak generuje příjmy, ovlivňuje zaměstnanost a podporuje celkový hospodářský růst, přičemž se jeho efekty promítají i do navazujících odvětví národního hospodářství (Palatková & Zichová, 2014, s. 126-127).

3.5 Seznámení s fenoménem temný turismus

Smrt a tragické události představují fenomény, které historicky formují lidskou společnost i kulturu. Zatímco v některých společnostech převládá pietní úcta zesnulých, jinde dominuje strach z neznáma nebo dokonce fascinace smrtí. Právě tento postoj ke smrti se promítá i do oblasti cestovního ruchu. Jev, při němž lidé vyhledávají místa spojená s tragédiemi, lidským utrpením či úmrtím, je odborně označován jako „temný cestovní ruch“, častěji však anglickým termínem *dark tourism* (Kotíková, 2013, s. 79).

Pojem *dark tourism* se začal v odborné literatuře používat v 90. letech 20. století, zejména v souvislosti s pracemi Johna Lennona a Malcolma Foleyho. Ti jej definovali jako cestování do míst poznamenaných historickými traumaty. Sharpley a Stone (2009) doplňují, že rozmach tohoto termínu souvisí s proměnou moderní společnosti, která se začala více otevírat tématům smrti a kolektivní viny. Temný turismus nepředstavuje nový typ lidského chování nýbrž nový způsob jeho teoretického uchopení a kategorizace.

Podle Sharpleyho a Stonea (2009) jde o komplexní odvětví zahrnující specifickou nabídku a poptávku po zážitcích na místech katastrof a utrpení. Autoři zdůrazňují, že fenomén nelze chápat jen jako pouhou návštěvu tragické destinace, ale hlavně jako interpretaci a prožitek návštěvníka. Tato místa nejsou atraktivní pouze pro svou atmosféru, ale především pro možnost porozumět lidskému osudu, utrpení a historii.

3.5.1 Motivace v temném turismu

Klasifikace motivace k temného turismu se neodvíjí pouze od charakteru cílové destinace, ale především od vnitřních impulsů, které návštěvníky k cestě podněcují. Pro různé skupiny turistů může mít návštěva téhož místa výrazně odlišný význam. Kotíková (2013, s. 80-81) uvádí čtyři základní motivační faktory:

- pietní akt (uctění památky zesnulých a vyjádření úcty k jejich utrpení),
- vzdělávání, poznání, hlubší porozumění historickým souvislostem,
- emocionální prožitek (vyhledávání nevšedních pocitů strachu, nejistoty či adrenalinu),
- hra a zábava (často realizované skrze interaktivní instalace v muzeích či komerčních atrakcích).

Motivace v rámci temného turismu však nebývá jednoznačná. Jak zdůrazňují Sharpley a Stone (2009), návštěvy těchto míst často přesahují prostou zvědavost či touhu po senzaci. Představují komplexní proces, v němž se prolíná potřeba edukace s hlubokou reflexí morálních a hodnotových otázek. Návštěvník se nesnaží pouze o pasivní nahlédnutí do historie, ale o aktivní porozumění lidskému osudu a dopadům minulých traumat na současnou společnost.

3.5.2 Klasifikace a spektrum temného turismu

Klíčovým teoretickým rámcem pro kategorizaci temného turismu je tzv. spektrum temnoty (Dark-Light Spectrum), které definoval Philip Stone (2009). Stone je toho názoru, že temný turismus není jednotvárným jevem, ale zahrnuje širokou škálu lokalit s různou mírou intenzity prožitku.

Na jedné straně spektra stojí tzv. „nejsvětlejší“ formy, kam řadí komerčně orientované atrakce, jejichž primárním účelem je zábava a smrt je zde využívána jako produkt. Na opačném pólu se nacházejí „nejtemnější“ formy, reprezentované zejména místy genocid a masových tragédií. U těchto lokalit dominuje autenticita, edukativní charakter a pieta, přičemž komerční aspekty jsou potlačeny ve prospěch morální reflexe. Toto rozlišení umožňuje lépe pochopit etické hranice mezi vzděláváním a pouhou konzumací utrpení (Sharpley & Stone, 2009, s. 20-21).

Stone (2009) rozděluje produkty temného turismu do šesti základních kategorií, které se liší mírou autenticity, účelem a vztahem k dané lokalitě:

Temné továrny na zábavu (Dark Fun Factories)

Představují „nejsvětlejší“ bod spektra. Jde o komerční atrakce, které využívají motivy smrti, hrůzy nebo historických tragédií jako formu zábavy (např. The London Dungeon). Autenticita bývá nízká a hlavním cílem je vytvoření atraktivního produktu a zisk.

Temné výstavy (Dark Exhibitions)

Produkty s převážně vzdělávacím charakterem, které prezentují témata smrti, katastrof či tragédií prostřednictvím expozic a muzejních instalací. Často se nacházejí mimo autentické místo události. Důraz je kladen na interpretaci historie a edukaci návštěvníků.

Temná vězení (Dark Dungeons)

Historická vězení a nápravná zařízení, která jsou dnes zpřístupněna veřejnosti jako turistické atrakce (např. Alcatraz). Návštěvníkům přibližují podmínky vězeňského života i historii trestního systému. Stone upozorňuje na posun od původní funkce míst k jejich současné roli vzdělávací a turistické destinace.

Temná místa odpočinku (Dark Resting Places)

Tato kategorie zahrnuje hřbitovy, mauzolea a pamětní místa spojená s pohřbíváním a připomínkou zesnulých. Významnou roli zde hraje architektura, symbolika a kulturní hodnota těchto lokalit. Návštěvy jsou často motivovány pietou, historickým zájmem nebo osobnostmi, které jsou zde pohřbeny.

Temná místa konfliktů (Dark Conflict Sites)

Zahrnují bojiště a lokality spojené s válečnými událostmi a vojenskými střety. Tato místa mají silný historický a vzdělávací význam a často jsou spojena s národní pamětí či identitou (např. bojiště u Waterloo). Interpretace událostí zde zdůrazňuje historický kontext i lidské oběti konfliktů.

Temné tábory genocidy (Dark Camps of Genocide)

Představují nejtemnější bod spektra temného turismu. Jedná se o autentická místa masových úmrtí, genocidy a politického útlaku, kde je hlavním cílem připomínka obětí a vzdělávání veřejnosti (např. Auschwitz-Birkenau). Komercializace je zde vnímána jako eticky nevhodná a důraz je kladen především na pietu a historickou reflexi. V analytické části této práce je zkoumán Památník Terezín, který spadá do tohoto typu temného turismu vymezenému Stonem (2009).

3.5.3 Destinace temného turismu

Samotnou klasifikaci temného turismu je možné podle Kotíkové (2013) rozdělit do několika nejčastěji navštěvovaných lokalit, které se v rámci Stoneova spektra (2009) liší svou intenzitou a účelem:

- hřbitovy,
- věznice, mučírny,
- místa genocidy, úmrtí a poprav,
- místa katastrof,
- muzea, památky, výstavy,
- rekonstrukce bitev, tragických událostí,
- po stopách otroků.

Hřbitovy: Kromě uctění památky mrtvých přitahují návštěvníky svou specifickou atmosférou, která často kontrastuje s rušným městským životem. V pražském kontextu jde zejména o Starý židovský hřbitov či Olšanské hřbitovy, ve světovém měřítku pak například o Arlingtonský národní hřbitov ve Spojených státech amerických. Kromě pietního významu zde dominuje estetická a architektonická hodnota náhrobků. Stone tyto lokality klasifikuje jako Dark Resting Places, kde je kladen důraz na vzpomínku a historii.

Věznice a žaláře: Představují místa spojená s restrikcí a bolestnou historií, čímž návštěvníkům poskytují autentický, až mrazivý zážitek (např. Památník Vojna, ostrov Alcatraz). Turisty láká nahlédnutí do každodenní rutiny vězňů a těžkých podmínek přežívání. Tyto objekty, v modelu označované jako Dark Dungeons, často využívají komentované prohlídky k posílení edukativního prožitku.

Místa genocidy, hromadných úmrtí a poprav: Jedná se o lokality s nejsilnějším emocionálním nábojem, které nesou zásadní důsledky pro celou společnost. Cílem návštěvníků jsou zejména vyhlazovací tábory (Osvětim-Březinka), bitevní pole (Slavkov) či místa historických poprav (Staroměstské náměstí). Tato místa tvoří nejtemnější pól spektra, kde je hlavním účelem uchování historické paměti.

Místa katastrof: Zahrnují lokality zasažené přírodními živly i neštěstími způsobenými člověkem. Návštěvníci zde hledají porozumění příčinám tragédie a možnost uctění památky obětí. Typickým příkladem je Ground Zero v New Yorku. Tato místa často balancují na hranici mezi pietou a vysokou masovou návštěvností.

Muzea, památníky a výstavy: Tato kategorie (tzv. Dark Exhibitions) umožňuje edukaci o tragických událostech v širších souvislostech. Klíčovým rozlišením je, zda se muzeum nachází přímo na autentickém místě události, nebo nikoliv. Atmosféru zde umocňují dobové dokumenty a osobní příběhy obětí.

Rekonstrukce bitev: Od ostatních kategorií se liší vysokou mírou interaktivity a diváckou atraktivitou. Události ožívají díky dobovým kostýmům a technice, což těmto akcím dodává vzdělávací, ale i zážitkový rozměr. Díky své orientaci na podívanou se tyto aktivity řadí k „světlejším“ formám temného turismu.

Místa spojená s historií otroctví: Připomínají nelidské podmínky obchodu s lidmi, jako například hrady Cape Coast a Elmina v Ghaně. Tyto lokality jsou zásadní pro pochopení globálních historických traumat (Kotíková, 2013, s. 80–86).

Z uvedeného přehledu destinací vyplývá, že temný turismus zahrnuje široké spektrum lokalit a aktivit, které se liší svou povahou i intenzitou emocionálního prožitku. Ačkoliv se jednotlivé produkty nacházejí na různých úrovních Stoneova spektra – od edukativních a pietních míst genocidy až po zážitkové rekonstrukce bitev – spojují je společné znaky. Těmi jsou především snaha o uchování historické paměti, potřeba porozumět lidským tragédiím a hledání autentického zážitku v místech, která zásadním způsobem formovala dějiny.

3.5.4 Temný turismus ve světě

Temný turismus představuje celosvětový fenomén. Návštěvníci po celém světě vyhledávají lokality spojené s tragickými příběhy, konflikty a událostmi. Turisté jsou často motivováni především poznáváním historie, vyjádřením úcty nebo prožitím emocionálního zážitku. Tento trend není omezený pouze na určitou oblast. Je to globální jev, který seznamuje společnost s historií a kulturou nejen vlastní země, ale i celého světa.

Mezi nejznámější zahraniční místa temného turismu patří (Šindelářová, 2008):

- Dům Anny Frankové (Amsterdam),
- Auschwitz-Birkenau (Polsko),
- Ground Zero (USA, New York),
- Arlingtonský hřbitov v USA (Arlington),
- Památník Hirošima (Japonsko).

Dům Anny Frankové se nachází v Amsterdamu v Nizozemsku. Poté co Němci obsadili Nizozemsko a začaly platit diskriminační zákazy a nařízení pro židovské obyvatelstvo, se rodina Frankových spolu s dalšími lidmi v domě skrývala před nacistickým pronásledováním. Jejich úkryt byl však odhalen a všichni jeho obyvatelé převezeni do Osvětimi. Muži a ženy byly rozděleni podle schopnosti vykonávat těžkou nucenou práci. Ti, co nebyli shledáni schopnými práce byli téhož dne odvedeni do plynových komor a zavražděni. Anna, její sestra Margot a matka byly poslány do pracovního tábora pro ženy a otec Otto do mužského tábora. V roce 1945 Anna zemřela v koncentračním táboře Bergen-Belsen na tyfus. Z rodiny Frankových přežil pouze otec, ke kterému se po návratu dostal deník, který si tehdy v úkrytu pouze třináctiletá Anna psala. Po zveřejnění v roce 1947 se deník stal jedním z nejvýznamnějších svědectví o holocaustu. Za pomoci veřejné sbírky bylo v roce 1960 v domě, kde se rodina ukrývala, otevřeno muzeum. Muzeum nabízí prohlídky po domě s původním vybavením, osobními předměty a výstavu o životě Anny Frankové. Dále muzeum tvoří vzdělávací programy a materiály a provádí výzkum. Jen za rok 2024 navštívilo muzeum přes 1,2 milionu návštěvníků (Anne Frank House, 2025).

Auschwitz-Birkenau, česky Osvětim-Březinka, byl největší německý nacistický koncentrační a vyhlazovací tábor. Byl založen v roce 1940 na předměstí polského města Osvětim, z důvodu hromadného zatýkaní Poláků, které převyšovalo kapacitu tamních věznic. Později v letech 1942 až 1944 byl tábor Osvětim největším nacistickým centrem pro likvidaci židovského obyvatelstva. Během celé existence tábora bylo s Židy zacházeno bezohledně a s krutostí, pro nacisty byl jejich život bezcenný. Vězni byli vystaveni hladovění, zimě, těžké práci, obtěžování a zneužívání. Do konce fungování tábora v roce 1945 zde zemřelo přes 1,1 milionu mužů, žen a dětí polské, romské, běloruské, české, francouzské a další národnosti. Osvětim se proto stal celosvětovým symbolem teroru, genocidy a holokaustu. V současnosti slouží jako pamětní místo a muzeum. Státní muzeum bylo založeno v roce 1947 z iniciativy přeživších. Cílem je zachovat pozůstatky tábora, připomínat oběti a provádět výzkumné a vzdělávací aktivity. Auschwitz-Birkenau byl v roce 1979 zapsán na seznam světového dědictví UNESCO. Tábor Osvětim se tak stal symbolem a varováním pro rozpad lidských hodnot pod vlivem ideologie nenávisti (Auschwitz-Birkenau State Museum and Memorial, 2025).

Ground Zero je pojmenována oblast v New Yorku, kde stálo Světové obchodní centrum (World Trade Center, WTC). Centrum bylo vybudováno v 70. letech 20. století a tvořilo jej sedm budov s podzemními prostorami nákupní pasáže. Jeho dominantou byly

Severní a Jižní věž, známé také jako „Dvojčata“, které měřily necelých 420 metrů a byly tak ve své době nejvyššími budovami celého světa. Od roku 2014 na těchto místech stojí památník The National September 11 Memorial, připomínka 11. září 2001, dne, kdy byl na Severní a Jižní věž spáchán teroristický útok. Památník tvoří dva bazény opisující základy věží, na jejichž okrajích jsou vyryta jména bezmála 3 000 obětí. Obětí nejen teroristického útoku, ale také útoku v roce 1993, kdy byla v garážích odpálena nálož dynamitu. Památník se stal místem k uctění obětí útoku, ale také symbolem boje proti terorismu. Na místě se nachází i Muzeum 11. září, které obsahuje plno expozic vyprávějících celý příběh Světového obchodního centra a také tzv. Memorial Hall s fotografiemi a informace o obětech útoku (National September 11 Memorial & Museum, 2024).

„Arlington national cementery“, v překladu Arlingtonský hřbitov se o rozloze 2,59 kilometrů čtverečních nachází v Arlingtonu ve státě Virginia. Je zde pochováno přes 400 000 obětí a každý den se na hřbitově pořádá kolem 25 dalších pohřebních obřadů. Převážně jsou na hřbitově pochováni američtí veteráni a vojáci, kteří padli v americké občanské válce, válce v Iráku a Afghánistánu. Hřbitov je však určen pro všechny, kteří sloužili americkému lidu. Kvůli rozloze je pro návštěvníky téměř nemožné projít hřbitov celý. Jedno z nejznámějších a nejnavštěvovanějších míst je hrob Johna F. Kennedyho, bývalého prezidenta USA. Pochovány jsou zde i další známé osobnosti jako například Jacquelin Kennedyová (manželka Johna F. Kennedyho), Hiram Bingham (senátor), William Howard Taft (27. americký prezident) a další. Hrob neznámého vojína uctívá oběti vojáků z 1. a 2. světové války a Korejské války. Celý den u Hrobu drží hlídku stráž, která se střídá v pravidelných intervalech. Střídání hlídek probíhá podle velmi striktních pravidel a je vyhledávanou atrakcí mnoha návštěvníků (Arlington national cemetery, 2025).

V roce 1955, 6. srpna, byla na město **Hirošima** svržena uranová bomba. Zničila 70 % území celého města, připravila o život přibližně 140 000 lidí a ovlivnila životy mnoha dalších. Zvýšila výskyt leukémie, rakoviny a chronických onemocnění u přeživších katastrofy. Kvůli drastickému zničení města nebyla možná téměř žádná pomoc, většina lékařů byla zabita, stejně tak byla vyřazena z provozu většina nemocnic. O tři dny později byla odpálená větší, atomová bomba nad městem Nagasaki. Zničila celé město a zahubila 74 000 lidí. Někteří z těch, co se do měst vydali na pomoc přeživším útoku, na následky radiace zemřeli. Muzeum míru v Hirošimě bylo otevřeno 24. srpna 1955 a nachází se v Hirošimském mírovém pamětním parku, v centru Hirošimy. Muzeum nabízí několik expozic, celý příběh dne 6. srpna, informace o výbuchu bomby Little Boy, vliv radiace na

lidský organismus a další. Za fiskální rok 2025 (2024–2025) navštívilo muzeum 2,2 milionů lidí, z toho přes 700 tisíc cizinců a více než 500 tisíc studentů v rámci školních zájezdů (Hiroshima Peace Memorial Museum, 2025).

Zmíněné příklady ukazují, že temný turismus se projevuje v různých formách po celém světě. Všechna tato místa spojuje připomínka tragických událostí a obětí, ale také snaha vzdělávat a šířit povědomí o historii. Temný turismus neznamená jen formu cestování, ale i nástroj uchování společné paměti.

Na základě událostí, které se na těchto místech v minulosti odehrály, je možné zařadit jednotlivé lokality do kategorií Stoneova spektra temnoty viz kapitola 3.5.2. Rozřazení destinací je znázorněno v tabulce 1 níže.

Tabulka 1: Kategorizace destinací světového temného turismu dle Stoneova spektra

Kategorie spektra	Znaky	Přiřazené lokality
„Dark Camps of Genocide“	Autentická místa spojená s genocidou nebo masovým zabíjením. Mají silní pietní a vzdělávací charakter a připomínají tragické historické události s velkým počtem obětím.	Dům Anny Frankové
		Auschwitz-Birkenau
		Památník Hiroshima
„Dark Conflict Sites“	Lokality spojené s válkami, terorismem nebo ozbrojenými konflikty. Slouží jako památníky obětí a místa národní či mezinárodní paměti.	Ground Zero
		Arlingtonský hřbitov

Zdroj: Stone (2009), vlastní zpracování

3.5.5 Temný turismus v ČR

V České republice se fenomén temného turismu projevuje prostřednictvím historických a kulturně významných míst, které nesou jeho typické znaky – jsou spojeny s tragickými událostmi nebo dramatickými momenty. Díky bohaté historii země se návštěvníci mohou setkat se středověkými hrady, popravčími místy i památníky připomínajícími totalitní režimy 20. století. Temný turismus zde nepředstavuje pouze prostředek k poznání minulosti, ale také prostředek k reflexi etických a společenských otázek.

Příklady místních lokalit, které jsou centry temného turismu:

- Památník Vojna u Příbrami,
- Kostnice v Kutné Hoře,
- Památník Lidice,
- Památník Ležáky,
- Památník Pankrác (CzechTourism, 2024).

Na území dnešního **Památníku Vojna** (5 kilometrů jihovýchodně u Příbrami) byl původně zajatecký tábor pro německé válečné zajatce. Na přelomu 40. a 50. let 20. století byli němečtí váleční zajatci přesunuti do Německa, což vytvořilo nedostatek pracovní síly v tamních dolech, bohatých na výskyt železné, stříbrné a uranové rudy.

V důsledku komunistického převratu v roce 1948 využilo tehdejší vedení Československa politické vězně k naplnění zajateckého tábora na Vojně. V období 1949-1951 sloužil jako tábor nucených prací. Postupem času se stal největším táborem nucených prací při těžbě uranu. Vězni pracovali v dolech a zajišťovali chod areálu. Následně v letech 1951-1961 fungoval jako věznice pro politické odpůrce komunistického režimu. V roce 1961 byl provoz tábora ukončen a areál byl uzavřen.

V roce 1999 byl vybudován památník jako pietní místo připomínající utrpení občanů v komunistické době. Spolu s částečnou rekonstrukcí tábora bylo spojeno i vybudování tematické expozice jako pobočky Hornického muzea Příbram (Hornické muzeum Příbram, b.r.).

Kostel Všech svatých s kostnicí v Kutné hoře je jednou z nejnavštěvovanějších památek v České republice. Přesto se však stále jedná o funkční kostel, ve kterém jsou dodnes konány mše. Gotický kostel s kostnicí byl postaven v 1. polovině 14. století jako součást dnes již zaniklého cisterciáckého kláštera.

Ve 14. století měla Kutná hora téměř 80 tisíc obyvatel. Většina lidí, která ve městě zemřela, ať už v důsledku hladomoru, moru, špatných hygienických podmínek nebo válečných konfliktů, byla pohřbena právě na pozemcích kláštera v Sedlci.

V důsledku vysoké úmrtnosti ve 14. a 15. století a nutnosti volné plochy, bylo zapotřebí rozsáhlý prostor hřbitova zmenšit a exhumované kosti pietně uložit. Proto vznikl hřbitovní kostel, jehož dolní kaple v podzemí sloužila k ukládání ostatků a kaple horní k bohoslužbám za zemřelé. Lidské kosti jsou pečlivě a symetricky naaranžovány, čímž vytvářejí estetickou a uspořádanou výzdobu (Sedlec, 2026).

Lidice byly malou českou obcí o níž první zmínka pochází z roku 1309. Proslavily se však až tragickou událostí během druhé světové války, kdy se dopis zaměstnankyně slánské továrny dostal do rukou gestapa. Vyvolal podezření na spojitost atentátu na Reinharda Heydricha s rodinou Horákových z Lidic. Ačkoliv nebyly při vyšetřování nalezeny žádné usvědčující materiály, němečtí okupanti potřebovali vykonat pomstu za smrt zástupce říšského protektora a rozhodli se tak učinit na obyvatelích obce Lidice.

Osudným dnem pro obyvatele se stal 10. červen 1942, kdy bylo 173 lidických mužů na místě zastřeleno, ženy a děti od sebe byly násilně odtrženi. Kromě dětí vhodných na poněmčení nebo do 1 roku života, byly všechny otráveny výfukovými plyny v nacistickém vyhlazovacím táboře v polském Chelmnu nad Nerrem. Ženy byly odvezeny do koncentračního táboru v Ravensbrücku.

Kromě likvidace obyvatel obce se nacisté rozhodli i k likvidaci obce samotné. Všechny domy byly vypáleny a posléze zničeni trhavinami. V létě 1947 byl položen základní kámen nových Lidic pouze 300 metrů od pozůstatků Lidic původních. Na počest obětí tragédie byl vybudován památník, Sad míru a přátelství v areálu památníku a muzeum (Památník Lidice, 2025).

Podobný osud jako Lidice postihl i vesnici **Ležáky** na Chrudimsku, která byla 24. června 1942 srovnána se zemí. Osud obce souvisel s činností odbojové skupiny Silver A (Alfréd Bartoš, Josef Valčík a Jiří Potůček). Skupina měla za úkol navázat a udržovat spojení s Londýnem, aby skupina Anthropoid (Jozef Gabčík, Jan Kubiš) mohla uskutečnit atentát na Reinharda Heydricha.

Právě v obci Ležáky skupina Silver A ukrývala vysílačku Libuši sloužící ke komunikaci s londýnským odbojem. Po jejím odhalení byli všichni dospělí obyvatelé, 18 žen a 15 mužů, popraveno. Děti byly později usmrceny v plynovém voze v polském Chelmnu, stejně jako děti z obce Lidice. Dalších 254 osob, příbuzných či spolupracujících s atentátníky na zástupce říšského protektora bylo hromadně popraveno 24. října 1942 v koncentračním táboře Mauthausen.

Památník Ležáky dnes připomíná tuto tragédii pomocí expozice v tamním muzeu, pamětními kameny na místech původních domů a pravidelnými vzpomínkovými akcemi (Památník Ležáky, 2025).

Památník Pankrácká sekyrárna vznikl v prostorách bývalého popraviště tzv. sekyrárny, aby připomínal brutalitu nacistického režimu i hrdinství těch, kteří mu vzdorovali za cenu vlastního života. Popraviště bylo zřízeno na konci roku 1942 v objektu pankrácké

věznice. Sloužilo především k výkonu trestů smrtí za politické delikty, odbojovou činnost, ale i kriminální činy. Mezi dubnem 1943 a dubnem 1945 zde bylo gilotinou popraveno 1075 osob a neznámý počet osob židovského původu bylo popraveno oběšením.

Konec druhé světové války bohužel neznamenal konec politických poprav. Po roce 1948 věznice sloužila komunistickému režimu. Popravena zde byla například politička Milada Horáková, novinář Záviš Kalandra a další. Existence popraviště byla odhalena až v roce 1992, kdy byly objeveny základy jedné ze šibenic. Tyto pozůstatky se staly součástí dnešní expozice Památníku Pankrác.

Památník se nachází v několika původních celách odsouzených, a kromě výstavy o historii vězeňství zahrnuje také pietní síň věnovanou obětem obou totalitních režimů (Louč, bez data). Stejně jako u světových destinací temného turismu, lze tyto lokality přiřadit ke kategoriím Stoneova spektra temnoty. Rozdělení je uvedeno v tabulce 2.

Tabulka 2: Kategorizace destinací českého temného turismu dle Stoneova spektra

Kategorie spektra	Znaky	Přiřazené lokality
„Dark Conflict Sites“	Místa spojená s válečnými konflikty nebo represí během okupace. Připomínají tragédie civilního obyvatelstva a slouží jako pietní památníky historických událostí.	Památník Lidice
		Památník Ležáky
„Dark Dungeons“	Místa spojená s vězněním, trestem, represí nebo popravami. Typicky jde o bývalé věznice, mučírny nebo pracovní tábory, které dnes fungují jako muzea.	Památník Vojna
		Památník Pankrác
„Dark Resting Places“	Hřbitovy, krypty nebo kostnice, místa spojena s pohřbíváním a pietou vůči mrtvým. Často mají také náboženský nebo kulturní význam. Návštěvníky přitahuje jejich architektura a symbolika smrti.	Kostnice v Kutné hoře

Zdroj: Stone (2009), vlastní zpracování

4 Analytická část

4.1 Charakteristika Památníku Terezín

Památník Terezín je národní kulturní památkou a příspěvkovou organizací spadající pod Ministerstvo kultury České republiky. Posláním památníku je uchovávat památku obětí nacistického utlačování během 2. světové války. Památník byl založen československou vládou v roce 1947 s názvem Památník národního utrpení. Nachází se v bývalé pevnosti Terezín v Ústeckém kraji, nedaleko obce Litoměřice.

Své působení zaměřuje na muzejní, dokumentační, výzkumnou a vzdělávací činnost spojenou s osudy uvězněných osob. Cílem Památníku je připomínat historické události a podporovat vzdělávání v oblasti moderních dějin, totalitních režimů a lidských práv (Památník Terezín, 2025).

4.1.1 Historie

Terezín byl vybudován na příkaz Josefa II. v letech 1780-1790, původně jako vojenská pevnost habsburské monarchie na obranu proti Prusku. Stavba byla pojmenována na počest jeho matky císařovny Marie Terezie. Komplex byl tvořen Hlavní pevností, ze které se později rozvinulo město, a Malou pevností, která sloužila jako hlavní obranný bod. Postupem času pevnost stále více ztrácela vojenský význam (Památník Terezín, 2025).

Během 1. světové války byla Malá pevnost využívána jako věznice politických odpůrců Rakouska-Uherska. Vězněn zde byl i pachatel sarajevského atentátu Gavrilo Princip (Památník Terezín, 2025).

Hlavní zlom v historii Terezína nastal během nacistické okupace v období 2. světové války (1939-1945). Malá pevnost od června roku 1940 sloužila jako politická věznice. Gestapo zde věznilo politické odpůrce, účastníky odboje i české nebo moravské vlastence (Blodig a kol., 2003, s. 3).

Hlavní pevnost byla dne 24. listopadu 1941 přeměněna na židovské ghetto. Občané protektorátu byli pronásledováni a následně deportováni do ghetta, které sloužilo jako sběrný a tranzitní tábor. V Terezíně bylo shromažďováno nejen židovské obyvatelstvo, ale později i příslušníci jiných menšin nebo národností, kteří byli následně převáženi do vyhlazovacích táborů na východě. Vzhledem k tomu, že kapacita tábora byla často překračována, docházelo k šíření nemocí, hladovění a vysoké úmrtnosti.

Za necelé čtyři roky působení terezínského ghetta prošlo branami více než 140 000 židovských vězňů. Od vzniku působení ghetta do osvobození dne 8. května 1945 zemřelo v prostorách tábora 35 000 vězňů nejen židovského původu.

Z Terezínského tranzitního tábora odjížděly transporty především do vyhlazovacího tábora Osvětim-Březinka (Auschwitz-Birkenau). Celkem bylo vypraveno 63 transportů, které odvezly více než 87 000 osob, z nich bylo osvobozeno necelých 3 800 zajatců (Blodig a kol., 2003, s. 3; Památník Terezín, 2025).

Krátce po skončení 2. světové války, dne 6. května 1947 rozhodla Československá vláda o zřízení Památníku národního utrpení na území bývalého ghetta a věznice. Dnes Památník Terezín uchovává památku obětí, dokumentuje historické události a provádí vzdělávací činnost. Památník tvoří soubor jednotlivých pietních míst, která jsou rozptýlena v okolí Terezína (Památník Terezín, 2025):

- Malá pevnost,
- Národní hřbitov,
- Muzeum ghetta,
- Bývalá Magdeburská kasárna,
- Modlitebna z doby ghetta,
- Židovský hřbitov s krematoriem a Ruský hřbitov,
- Památník sovětských vojáků,
- Pamětní deska u bývalé železniční vlečky,
- Pietní místo u Ohře,
- Kolumbárium s částí opevnění, obřadní místnosti a márnice,
- Bývalá podzemní továrna Richard v Litoměřicích s krematoriem.

4.1.2 Poskytované služby a programy

Památník Terezín nabízí širokou škálu služeb a programů, jejichž cílem je uchování historické paměti, vzdělávání veřejnosti a péče o objekty spjaté s tragickou historií terezínského ghetta a věznice gestapa. Popsané oblasti činnosti Památníku vycházejí z dokumentu Koncepce činnosti Památníku Terezín na léta 2021-2025 uvedeného Ministerstvem kultury ČR (https://www.mk.gov.cz/pamatnik-terezin-cs-141?searchString=Pam%C3%A1tn%C3%ADk+Terez%C3%ADn). Činnosti zahrnují muzejní, edukační, kulturní, odborné a informační služby, které jsou určeny jak pro návštěvníky, školy a veřejnost, tak i pro odborníky (Památník Terezín, 2021).

Vědeckovýzkumná činnost

Primárním cílem Památníku Terezín je zkoumání dějin Terezínského ghetta, věznice v Malé pevnosti a pracovních táborů. Odborníci pracují s historickými prameny, vzpomínkami přeživších, dochovanou korespondencí, dokumenty i materiály ze zahraničních institucí. Výsledky těchto výzkumů jsou poté prezentovány v expozicích, publikacích a vzdělávacích programech.

Sbírkotvorná činnost

Organizace soustřeďuje historicky cenné předměty, dokumenty, kresby, fotografie a ostatní hmotné předměty související s Terezínem. Tyto sbírky předmětů jsou odborně zpracovávány, je pořízena jejich písemná a obrazová dokumentace, popřípadě i dokumentace zvuková. Následně jsou z těchto artefaktů připravovány krátkodobé i stálé výstavy a jsou postupně zpřístupňovány návštěvníkům.

Vzdělávací činnost

Další činností Památníku Terezín je realizování programů pro základní, střední i vysoké školy. Těmito programy mohou být například komentované prohlídky, přednášky nebo workshopy. Pořádány jsou také semináře pro učitele, mezinárodní vzdělávací akce a další projekty podporující výuku o holokaustu.

Propagačně organizační a ediční činnost

Na území Památníku jsou organizovány pietní akty, připomínková setkání, výroční shromáždění a doprovodné kulturní programy. Připravovány jsou stálé i krátkodobé výstavy, jejich obsah a propagace. Organizace vydává odborné publikace, katalogy, metodické materiály a zajišťuje komunikaci s veřejností a médii.

Vnější vztahy a spolupráce

Památník spolupracuje s českými i zahraničními muzei holocaustu, památníky, univerzitami a výzkumnými institucemi, udržuje kontakt s přeživšími, jejich rodinami a židovskými organizacemi. Dále se zapojuje do mezinárodních projektů, společných výstav a vzdělávacích aktivit.

Oblast lidských zdrojů

Organizace podporuje odborný růst svých zaměstnanců, školení a zvyšování kvalifikací. Personál je rozdělen podle potřeb jednotlivých odborných úseků areálu.

Investiční a technická činnost

Památník pečuje o technický stav památkově chráněných objektů a celkovou údržbu prostor, zeleně a pietních míst. Příspěvkovou organizací jsou realizovány dlouhodobé investiční projekty spojené s obnovou historických objektů.

Ekonomická a provozní činnost

Organizace zajišťuje finanční řízení instituce, sestavuje rozpočet a sleduje efektivitu hospodaření. Památník dále pečuje o každodenní provoz objektu, o revize, bezpečnostní standardy a koordinuje provoz samotných objektů a návštěvnického zázemí.

Informační technologie

Památník spravuje interní systémy a technickou infrastrukturu, která je nutná pro provoz celé organizace. Instituce digitalizuje sbírky a historické předměty a zpřístupňuje je tím veřejnosti prostřednictvím online platforem, tím podporuje rozvoj moderních nástrojů, jako jsou webové stránky nebo digitální průvodce.

Výše uvedené cíle a priority vycházejí z koncepčního dokumentu Památníku Terezín, který určuje strategické směřování instituce v letech 2021–2025 (Památník Terezín, 2021).

4.2 Návštěvnost Památníku Terezín

Data použitá v této části práce byla čerpána z výročních zpráv Památníku Terezín za období 2014–2024, které jsou veřejně dostupné na oficiálních webových stránkách instituce (https://www.pamatnik-terezin.cz/publikace/vyrocni-zprava-2).

Následující graf 1 zachycuje vývoj struktury návštěvníků Památníku Terezín v období let 2014-2024 s rozdělením na české a zahraniční návštěvníky. Cílem grafu je poukázat na dlouhodobý vývoj a změny ve struktuře návštěvníků v souvislosti s vnějšími vlivy.

Graf 1: Složení návštěvníků Památníku Terezín v letech 2014-2024

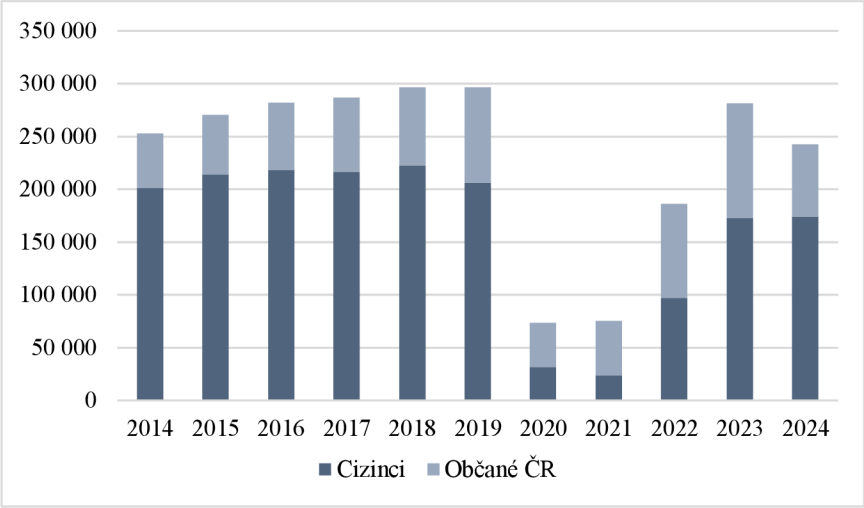

Zdroj: výroční zprávy Památníku Terezín (2014-2024), vlastní zpracování

Vývoj složení návštěvníků Památníku Terezín v období let 2014-2024 potvrzuje dlouhodobou závislost instituce na zahraničním cestovním ruchu, jelikož ve většině sledovaných let tvoří zahraniční návštěvníci dominantní část celkové návštěvnosti.

V předpandemickém období (2014-2019) je patrná stabilita jak v absolutním počtu návštěvníků, tak i ve složení návštěvnosti. Domácí návštěvníci představují přibližně jednu pětinu celkového počtu, zatímco zbytek tvoří návštěvníci ze zahraničí (například rok 2014, kdy návštěvníků z ČR bylo 50 000 a zahraničních turistů 200 000). Celková návštěvnost se v tomto období pohybovala dlouhodobě nad hranicí 250 tisíc osob, což poukazuje na stabilní poptávku po Památníku Terezín jako destinace temného turismu.

Zásadní změna ve složení nastává v letech 2020 a 2021, kdy došlo k výraznému omezení cestovního ruchu v důsledku pandemie COVID-19. V této době byl mezinárodní turismus výrazně omezen uzavřením hranic, opatřeními a poklesem organizovaných zájezdů, což se projevilo téměř úplným výpadkem zahraničních návštěvníků, v mnoha destinacích klesl počet turistů o více než 70 % oproti roku 2019 (UN TOURISM, 2026). Z grafu je patrné, že v tomto období se návštěvnost posunula od organizovaných zahraničních skupin směrem k domácím individuálním návštěvám, kdy domácí návštěvníci tvořili více než polovinu celkové návštěvnosti.

Od roku 2022 je zřejmý postupný návrat k původnímu trendu návštěvnosti, tedy opětovný nárůst zahraniční klientely. Přestože absolutní počet domácích návštěvníků zůstává vyšší než v předpandemických letech, jejich podíl na celku se s rostoucí zahraniční

návštěvností postupně snižuje. Tento vývoj potvrzuje, že Památník Terezín je destinací, která má výrazný přesah mimo český cestovní ruch a je dlouhodobě součástí mezinárodního turismu. Zároveň obnovení mezinárodního pohybu po pandemii probíhalo v Evropě v období zvýšené ekonomické nejistoty a bezpečnostních obav, které mohly ovlivnit rychlost návratu zahraničních návštěvníků.

Graf 2 znázorňuje vývoj návštěvnosti Památníku Terezín mládeží vůči celkovému počtu návštěvníků v období let 2014-2024. Mladí návštěvníci, zejména v rámci školních exkurzí, vzdělávacích programů a organizovaných zájezdů, představují dlouhodobě významnou a stabilní skupinu (Památník Terezín, 2024).

Graf 2: Návštěvnost Památníku Terezín mládeží v letech 2014-2024

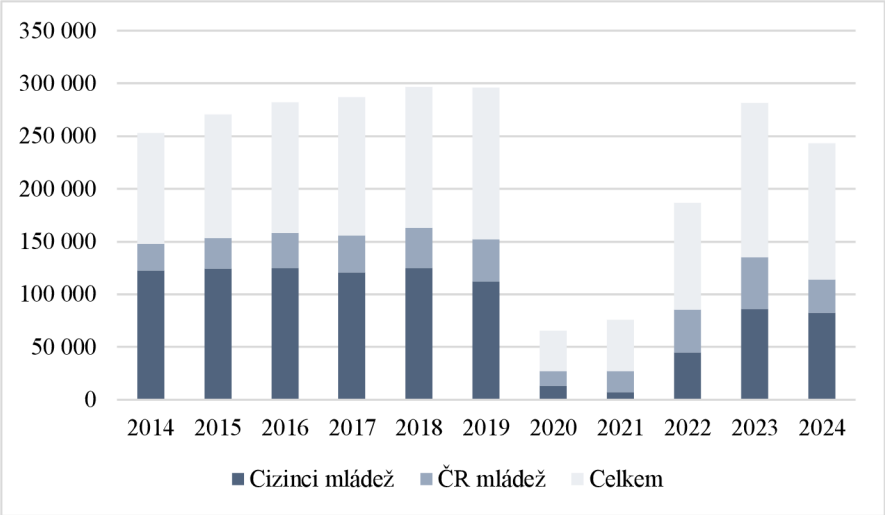

Zdroj: výroční zprávy Památníku Terezín (2014-2024), vlastní zpracování

V období 2014-2019 je patrná relativně stabilní návštěvnost mládeže s mírnými meziročními výkyvy, přičemž mládež tvoří přibližně polovinu celkového počtu návštěvníků. Vysoký podíl mládeže potvrzuje význam Památníku jako vzdělávací instituce, nikoli pouze turistické destinace.

Stejně jako u celkové návštěvnosti je zlomovým obdobím rok 2020 a 2021, kdy návštěvnost mládeže výrazně klesá. Tento propad je možné spojit s uzavřením škol, přechodem na distanční výuku a omezením hromadných akcí. V mnoha zemích školy uzavřely výuku na několik měsíců, přičemž podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj tak učinilo více než 80 % států v rámci protiepidemických opatření. V praxi to

znamenalo útlum školních zájezdů a organizovaných vzdělávacích programů, které jsou pro instituce jako Památník Terezín zásadním zdrojem návštěvnosti. (OECD, 2020)

Od roku 2022 je patrný postupný nárůst návštěvnosti mládeže, který lze vysvětlit návratem prezenční výuky a obnovou školních výjezdů. Přestože hodnoty prvních let po pandemii nedosahují úrovně před rokem 2020, trend je rostoucí. To může naznačovat nejen návrat školních exkurzí, ale také určité změny v organizaci výuky, kdy školy mohou více zvažovat finanční náročnost výjezdů. Z širšího kontextu může být rozhodování škol ovlivněno ekonomickou situací domácností, vývojem cen dopravy a celkovým vlivem pandemie na společenské chování.

Graf 3 představuje národnostní strukturu zahraničních návštěvníků Památníku Terezín v letech 2023 a 2024, tedy v období po pandemii COVID-19, kdy došlo k obnovení mezinárodního cestovního ruchu.

Graf 3: Národnostní struktura návštěvníků Památníku Terezín v letech 2023 a 2024

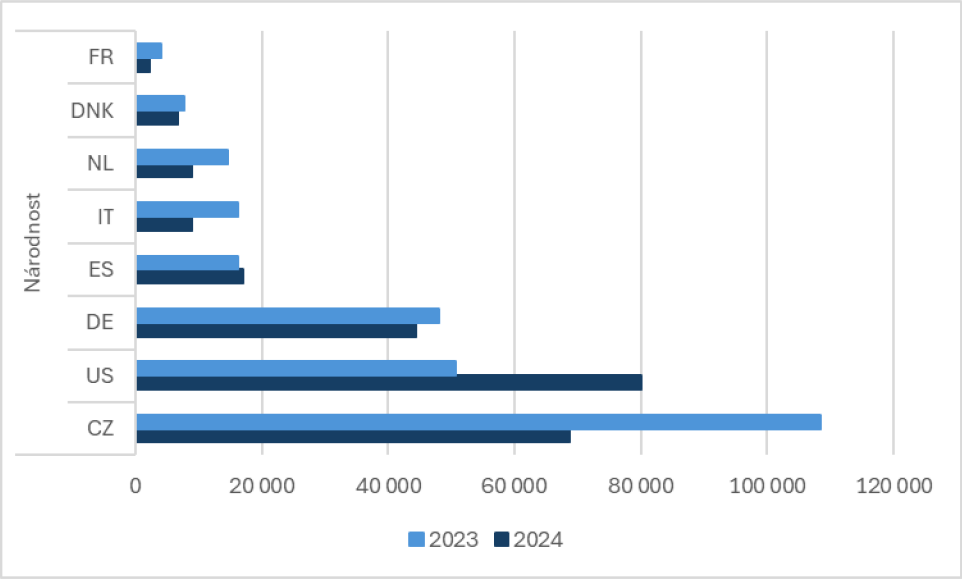

Zdroj: výroční zprávy Památníku Terezín (2023, 2024), vlastní zpracování

Z grafu 3 vyplývá, že Památník Terezín navštěvují především turisté z evropských zemí a ze Spojených států amerických. Významné zastoupení návštěvníků ze Spojených států amerických potvrzuje globální rozměr tématu holokaustu a naznačuje, že Terezín je destinací s mezinárodním dosahem, která je vyhledávána i mimo evropský prostor. Výrazné zastoupení návštěvníků je také z Německa. Tento fakt lze interpretovat nejen dobrou

dopravní dostupností, ale také historickým a vzdělávacím zájmem o tématiku druhé světové války.

Mezi sledovanými roky nejsou zjevné zásadní rozdíly v národnostní struktuře návštěvníků. Hlavní zastoupení po rezidentech mají návštěvníci ze Spojených států amerických a Německa. V menším počtu Památník navštěvují turisté ze Španělska, Itálie, Nizozemska, Dánska a Francie. V grafu je uvedeno pouze prvních osm nejčetnějších skupin návštěvníků.

Mírné odchylky v zastoupení jednotlivých národnostní mohou být způsobeny změnami v mezinárodní politické situaci nebo ekonomickými faktory. Stabilita národnostní struktury návštěvníků potvrzuje, že je Památník vyhledávanou lokalitou pro zahraniční návštěvníky, především v kontextu temného turismu.

Posledním faktorem, na který se lze zaměřit je sezónní návštěvnost této turistické destinace. Graf 4 zachycuje vývoj návštěvnosti Památníku Terezín v průběhu jednotlivých měsíců v letech 2023 a 2024.

Graf 4: Měsíční návštěvnost Památníku Terezín v letech 2023-2024

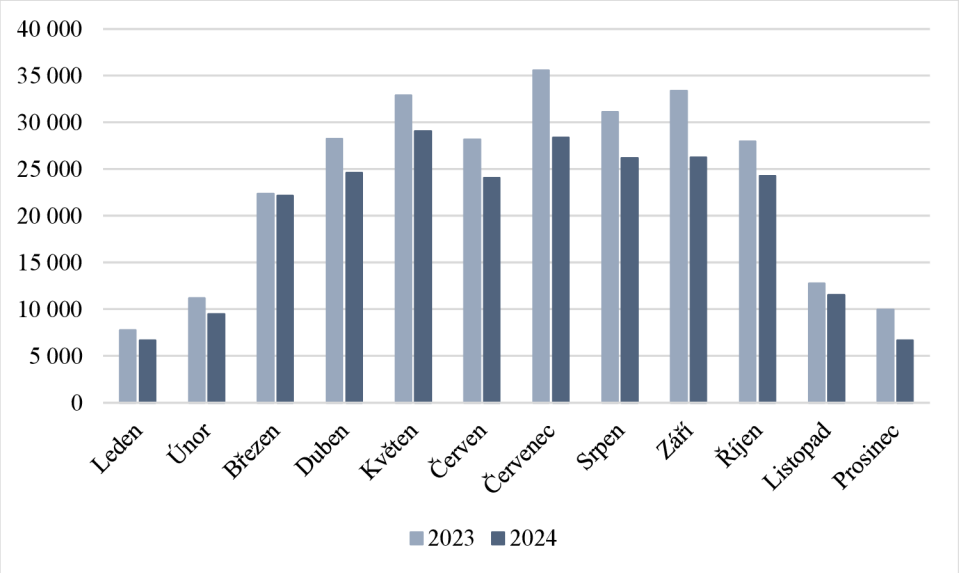

Zdroj: výroční zprávy Památníku Terezín (2023, 2024), vlastní zpracování

Z grafu 4 je evidentní, že nejvyšší návštěvnost je zaznamenávána v jarních a letních měsících, zejména v období od května do září. Tento vývoj je typický pro většinu

turistických destinací a souvisí s hlavní turistickou sezónou, příznivějšími klimatickými podmínkami a vyšším množstvím organizovaných zájezdů a školních exkurzí.

Naopak nejnižší návštěvnost je zaznamenána v zimních měsících, především v lednu a únoru. V tomto období je omezený počet školních zájezdů a nižší turistická aktivita, což může být příležitostí pro rozvoj speciálních programů či tematických akcí zaměřených na domácí publikum.

Porovnáním obou let lze sledovat, že průběh sezónnosti je velmi podobný, což znamená stabilní návštěvnické chování, možnost předvídat poptávku a lépe plánovat personální obsazení, údržbu objektů i návštěvnické služby.

Na základě provedené analýzy návštěvnosti Památníku Terezín lze konstatovat, že se jedná o turistickou destinaci, která je dlouhodobě závislá především na zahraničním cestovním ruchu. Vývoj návštěvnosti byl ve sledovaném období výrazně ovlivněn pandemií COVID-19, která se projevila nejen na celkovém počtu návštěvníků, ale také zásadně změnila strukturu návštěvnosti, a to nárůstem poměru domácích návštěvníků.

Významnou roli v návštěvnosti Památníku Terezín hraje také mládež, která navštěvuje Památník hlavně v rámci školních exkurzí. Tento fakt potvrzuje edukační a společenský význam této instituce. Analýza sezónnosti ukazuje na typický průběh hlavní turistické sezóny s nejvyššími počty turistů v jarních a letních měsících.

4.3 Ekonomické aspekty Památníku Terezín

Památník Terezín je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury ČR a je primárně financován z příspěvků zřizovatele, ale také z výnosů vlastní činnosti (výnosy z prodeje služeb, z pronájmu, z prodaného zboží). Koncepce činnosti Památníku Terezín v letech 2021-2025 uvádí, že financování je zajišťováno zhruba z 50 % vlastními prostředky a 50 % z prostředků státního rozpočtu. Další možností získávání finančních prostředků je čerpání evropských fondů, sponzorských darů a dotací z dotačních programů ministerstva kultury.

Údaje o financování, výnosech a nákladech Památníku Terezín v roce 2024 vycházejí z dokumentu Výroční zpráva Památníku Terezín za rok 2024 (Památník Terezín, 2024). Následující tabulka shrnuje strukturu výnosů Památníku Terezín v roce 2024 a poskytuje přehled hlavních zdrojů financování této národní kulturní památky.

Tabulka 3: Výnosy Památníku Terezín v roce 2024

Výnosy	Částka v Kč
Výnosy z prodeje služeb	62 415 582,08
Příspěvek Ministerstva kultury ČR a územně správního celku (Ústecký kraj)	72 606 912,98
Využití rezervních fondů a příspěvků	849 830,00
Ostatní příjmy	5 643 240,15
Výnosy celkem	141 515 565,21

Zdroj: Výroční zpráva Památníku Terezín (2024), vlastní zpracování

Z údajů uvedených v tabulce vyplývá, že zásadní část příjmů tvoří příspěvek ze státního rozpočtu, který je Památníku poskytován prostřednictvím Ministerstva kultury České republiky. Tento fakt odpovídá charakteru Památníku Terezín jako příspěvkové organizace, jejíž hlavní činnost je financována z veřejných zdrojů.

Vedle státního příspěvku se na celkových výnosech významně podílejí také vlastní výnosy Památníku. Tyto výnosy zahrnují příjmy z prodeje vstupenek, vzdělávacích programů, doplňkových služeb a prodeje suvenýrů. Podíl vlastních výnosů je spojen s výší návštěvnosti a jejích strukturou, což potvrzuje přímou vazbu mezi návštěvností Památníku a jeho ekonomickým prospěchem.

Struktura výnosů ukazuje, že Památník Terezín je schopen část svých provozních nákladů pokrývat z vlastních zdrojů, což přispívá k jeho částečné ekonomické soběstačnosti. Zároveň však zůstává výrazně závislý na financování z veřejných rozpočtů, což je pro instituce tohoto druhu typické.

Zatímco struktura výnosů Památníku Terezín poukazuje na zdroje financování jeho činnosti, tabulka nákladů umožňuje nahlédnout do způsobu, jakým jsou tyto finanční prostředky využívány v rámci každodenního provozu instituce.

Tabulka 4: Náklady Památníku Terezín v roce 2024

Náklady	Částka v Kč
Materiálové náklady a energie	20 259 534,64
Osobní náklady	70 576 617,14
Ostatní náklady (služby, opravy)	50 667 581,68
Náklady celkem	141 503 733,46

Zdroj: Výroční zpráva Památníku Terezín (2024), vlastní zpracování

Nákladová struktura v tabulce 2 ukazuje, že provoz Památníku je finančně náročný především z důvodu rozsahu spravovaných památkově chráněných objektů. Významnou část celkových nákladů představují osobní náklady, které souvisejí se zajištěním odborného, vzdělávacího a provozního chodu Památníku. Zaměstnanci se podílejí nejen na přímé péči o návštěvníky, ale také na výzkumné, edukační a památkové činnosti. Tyto skutečnosti zvyšují nároky na kvalifikaci personálu.

Další významnou složku nákladů tvoří výdaje spojené s provozem a údržbou areálu Památníku. Jedná se především o náklady na energie, technickou správu objektů a péči o pietní místa. Vzhledem k historickému charakteru budov a jejich památkové ochraně je nutné vynakládat prostředky na pravidelnou údržbu nezávisle na návštěvnosti. Celkově lze konstatovat, že náklady Památníku Terezín odrážejí jeho roli kulturní instituce, u které není hlavním cílem tvorba zisku, ale zachování historického odkazu a zajištění vzdělávacích aktivit pro veřejnost.

Památník Terezín ukončil hospodaření v roce 2024 se zlepšeným výsledkem hospodaření, kdy bylo dosaženo kladného výsledku ve výši 11 831,75 Kč. Tento výsledek lze hodnotit jako pozitivní, zejména s ohledem na skutečnost, že hlavním cílem Památníku Terezín není tvorba zisku.

Ke zlepšení hospodářského výsledku přispěl nárůst celkových výnosů, které se meziročně zvýšily o 6,06 %. Významný podíl na tomto růstu měly výnosy z prodeje služeb, které oproti roku 2023 vzrostly o 10,19 %. Tento vývoj byl ovlivněn revizí ceníků Památníku Terezín a navýšením cen vstupného a dalších služeb.

Současně došlo i k meziročnímu nárůstu celkových nákladů, a to o 6,02 % oproti roku 2023. Zvýšení nákladů bylo patrné zejména v oblasti služeb, oprav a údržby, materiálových nákladů a osobních nákladů. Tento vývoj lze částečně přisoudit přetrvávajícím dopadům inflace z předchozích let.

Doplňkovým zdrojem financování byly v roce 2024 dary a příspěvky, jejichž celková výše činila 260 674,27 Kč. Tyto prostředky představují důležitý, avšak méně finančně významný zdroj. Celkově lze hospodaření Památníku Terezín v roce 2024 hodnotit jako stabilní a vyvážené (Výroční zpráva Památníku Terezín, 2024).

4.4 Dotazníkový průzkum

Hlavním cílem dotazníkového šetření je zodpovědět výzkumnou otázku této práce, zda je temný turismus hlavní motivací k návštěvě Památníku Terezín, nebo jsou turisté ovlivňováni i jinými motivy?

Dále dotazník může poskytnout odpovědi na otázky, jak turisté vnímají návštěvu Památníku Terezín v kontextu temného turismu, a jak působí památník na emoční stránku respondenta. Průzkum se také zaměřuje na to, jestli návštěva památníku ovlivňuje politické a společenské postoje respondentů v současné složité geopolitické situaci.

Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo celkem 101 náhodných respondentů české národnosti. Dotazník byl vytvořen prostřednictvím softwaru Google Forms. Tento nástroj byl vybrán z důvodu přehlednosti odpovědí a snadnému zprostředkování otázek. Respondenti byli vybíráni zcela náhodně a k jejich oslovení bylo využito sociální sítě Facebook a Instagram. Sběr odpovědí respondentů trval od 28.1.2026 do 9.2.2026.

Dotazník se skládal ze čtrnácti otázek. První tři otázky zkoumaly základní informace o respondentovi, následující dvě otázky sledovaly návštěvnost Památníku Terezín. Zbylé otázky byly zaměřeny na tématiku temného turismu a postoje návštěvníků ohledně působení památníku, jak na jejich pocity, tak i vnímání současné geopolitické situace.

Graf 5 znázorňuje odpovědi na první otázku dotazníkového šetření, tedy rozložení respondentů dle pohlaví. Z výsledku je zřejmé že většinu respondentů tvořily ženy, a to 67,3 %, zatímco muži představovali 32,7 % z celkového počtu dotázaných.

Graf 5: Dotazníkové šetření, otázka 1 - pohlaví respondenta

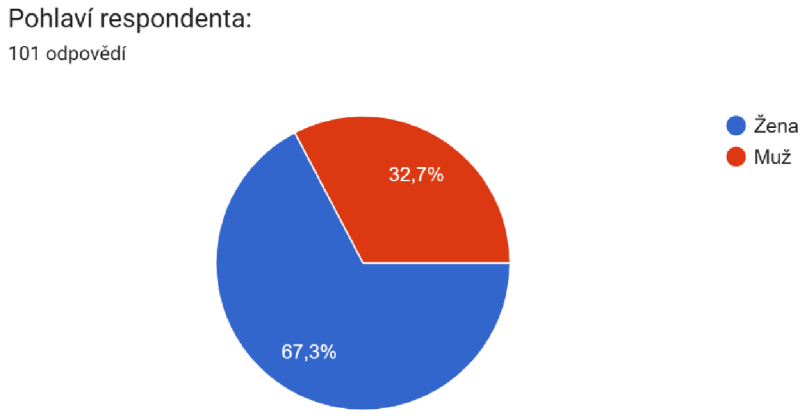

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z grafu 6 lze sledovat věkovou strukturu respondentů. Nejpočetnější skupinu dotázaných tvořili respondenti ve věku 26-40 let (31,7 %), následovaní věkovou kategorií 18-25 let (29,7 %). Další významnou skupinou byli respondenti ve věku 41-60 let (27,7 %). Zastoupení respondentů v kategorii do 18 let (5 %) a nad 61 let (5,9 %) bylo v porovnání s ostatními skupinami nižší. Výsledky tak ukazují, že dotazníkového šetření se účastnili hlavně respondenti v produktivním věku.

Graf 6: Dotazníkové šetření, otázka 2 - věk respondenta

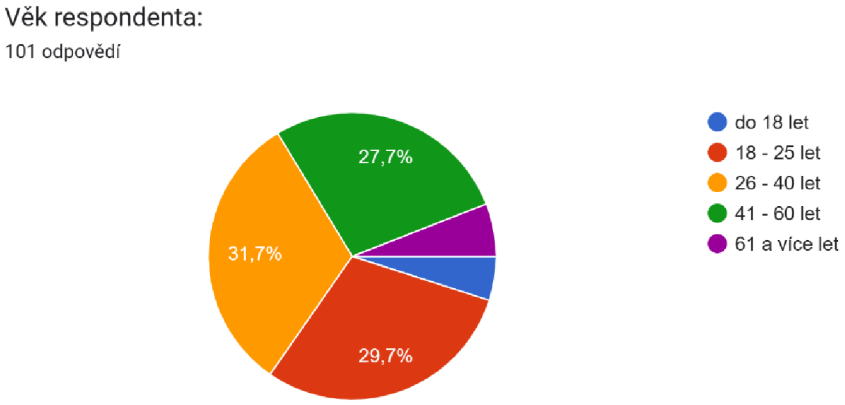

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Třetí otázka dotazníkového šetření sledovala nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Z odpovědí v grafu 7 vyplývá, že nejpočetnější skupinu tvořili respondenti se středním vzděláním s maturitou, představovali tak téměř polovinu z celkového počtu dotázaných.

Druhou nejvíce zastoupenou skupinou představující necelou čtvrtinu byli respondenti s magisterským vysokoškolským vzděláním, které zahrnuje i inženýrské studium. Následovali respondenti s bakalářským vysokoškolským vzděláním, kteří tvořili 11,9 % z celkového počtu.

Menší zastoupení měli respondenti se středním vzděláním s výučním listem (10,9 %) a se základním vzděláním (5,9 %). Nejnižší podíl tvořili respondenti s vyšším odborným vzděláním (2 %) a s vysokoškolským doktorským vzděláním (1 %).

Graf 7: Dotazníkové šetření, otázka 3 - vzdělání respondenta

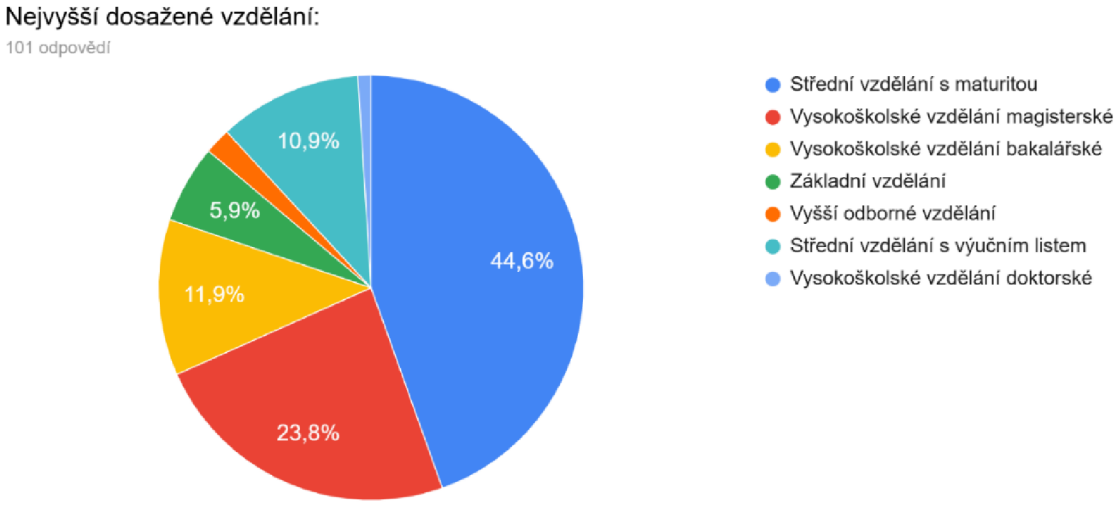

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 8 mapuje míru návštěvnosti. Památník Terezín z celkového počtu dotázaných navštívilo 86,1 % dotazovaných, 13,9 % nikoliv. Těchto 14 odpovědí bylo z následujících otázek vyřazeno, tím se celkový počet snížil na 87 respondentů. Bylo tak učiněno z důvodu minimalizace zkreslení odpovědí na otázky, jež byly směřovány na respondenty, kteří Památník navštívili.

Graf 8: Dotazníkové šetření, otázka 4 - návštěvnost Památníku respondenty

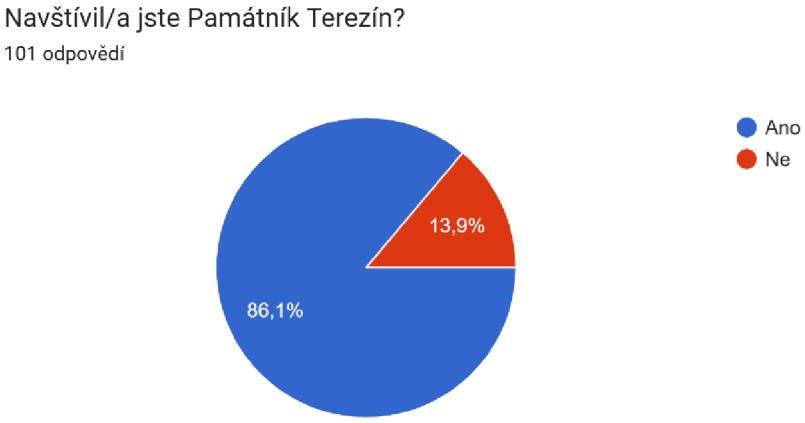

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 9 uvádí odpovědi na otázku, kolikrát respondenti Památník Terezín navštívili. Z celkového počtu 87 dotázaných uvedlo 42,5 %, že navštívili památník jednou. Další 25,3 % respondentů uvedlo, že místo navštívili dvakrát, zatímco třikrát památník navštívil nejmenší podíl dotázaných, a to 5,7 %. Více než třikrát zavítalo navštívit Terezínský památník 26,4 %.

Výsledky ukazují, že většina respondentů Památník navštívila pouze jednou. Zajímavým zjištěním však bylo, že více než čtvrtina respondentů navštívila památník několikrát, což u památky související s temnou historií, která se nenachází například v historickém centru města, není zcela očekávatelné. Výsledky mohou naznačit rostoucí popularitu temného turismu mezi českými občany.

Graf 9: Dotazníkové šetření, otázka 5 - četnost návštěv Památníku Terezín

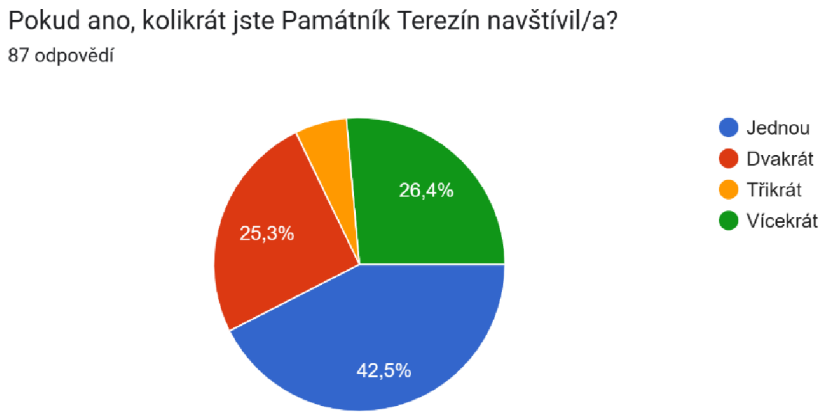

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 10 vyobrazuje míru povědomí respondentů o pojmu temný turismus. Výsledky naznačují, že se 44,8 % respondentů s tímto pojmem již setkalo, zatímco 55,2 % dotázaných uvedlo, že se s pojmem temný turismus dosud nesetkalo. Míra povědomí o temném turismu se tedy mezi dotázanými liší.

To ovšem nemusí vylučovat, že respondenti památník navštívili z důvodu temného turismu, pouze neměli povědomí o tom, že takový pojem existuje. Tuto domněnku potvrzuje následující graf 11, kdy se necelých 84 % respondentů vyjádřilo kladně o tom, že Památník Terezín souvisí s temným turismem.

Graf 10: Dotazníkové šetření, otázka 6 – povědomí o pojmu temného turismu

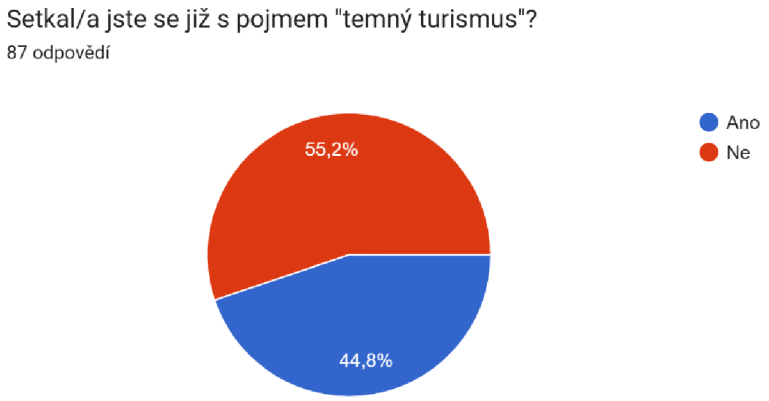

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z výsledků v grafu 11 vyplývá, že většina respondentů považuje Památník Terezín jednoznačně za formu temného turismu. Konkrétně 62,1 % respondentů si myslí, že se rozhodně jedná o formu temného turismu a 21,8 % respondentů odpovědělo, že se spíše jedná o formu temného turismu.

Neutrální postoj zaujalo 11,5 % dotázaných. Pouze malé procento respondentů se domnívá, že Památník Terezín není formou temného turismu. Odpovědi „spíše se nejedná“ a „rozhodně se nejedná o formu temného turismu“ volilo po 2,3 % respondentů. Drtivá většina respondentů tak tedy souhlasí, že Památník Terezín má tragickou historii.

Graf 11: Dotazníkové šetření, otázka 7 - charakteristika Památníku Terezín z hlediska temného turismu

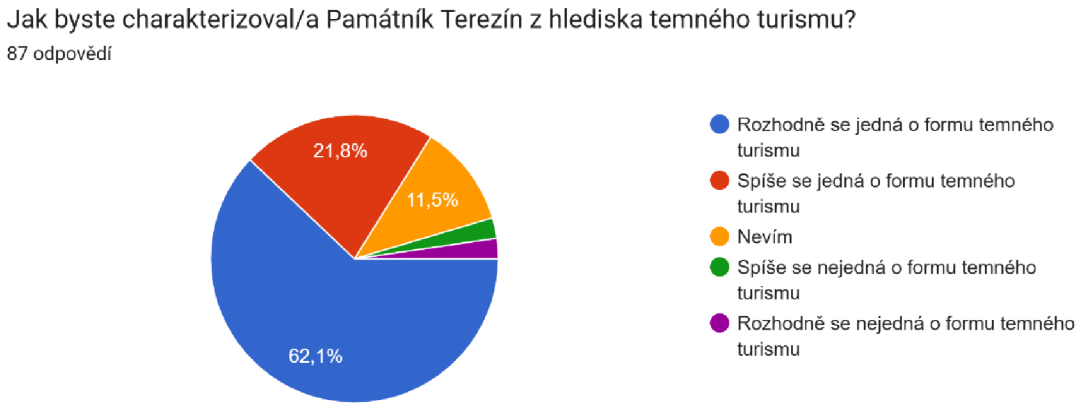

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V následující otázce, jaký byl hlavní motiv k návštěvě Památníku Terezín, měli respondenti možnost výběru z předem stanovených variant, zároveň však mohli uvést vlastní otevřené odpovědi. Vzhledem k tomu, že respondenti mohli zvolit více odpovědí, součet procent v grafu 12 přesahuje 100 %.

Jak je vidět z grafu 12, v uzavřených odpovědích byl nejčastěji uváděn motiv v rámci školní exkurze, který zvolilo 50 respondentů (57,5 %). Dalším významných důvodem návštěvy bylo vzdělávání a rozšíření znalostí, které uvedlo 48 respondentů (55,2 %), a zájem o historii, jenž byl zodpovězen 39 respondenty (44,8 %). Pieta a uctění památky obětí byly jako hlavní motiv návštěvy uvedeny u 25 respondentů (28,7 %).

Do ostatních motivů, které byly zaznamenány v rámci otevřených odpovědí, spadá například náhodná návštěva, pracovní důvody či zvědavost.

Graf 12: Dotazníkové šetření, otázka 8 – motivace respondentů k návštěvě Památníku Terezín

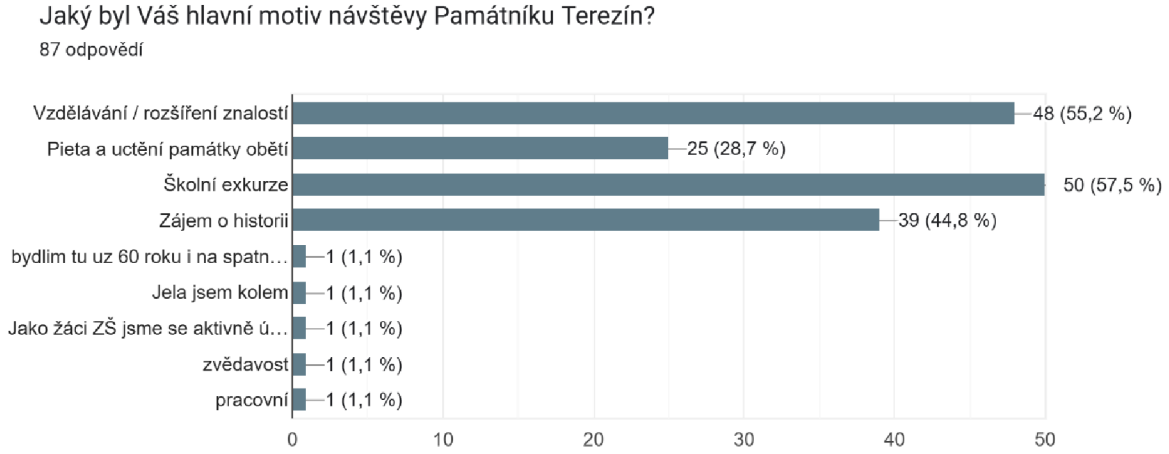

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Mezi nejčastější odpovědi na otázku ohledně pocitů respondentů vyvolaných návštěvou Památníku Terezín, patřil emocionální zážitek, který při návštěvě místa pociťovalo 69 % respondentů. Do této kategorie také spadají samostatné odpovědi dvou respondentů, ve kterých napsali: *„Úzkost“*, *„nejhorší zážitek je krematorium“*. Tyto výsledky jsou následované pocitem uctění památky obětí, na kterou odpovědělo 55,2 % tázaných. Pocity vzdělávání a poznání byly uvedeny v necelých 53 %. Jeden z respondentů si pocity z návštěvy nepamatuje a jeden respondent do odpovědi vyplnil prázdné pole. Z výsledků také plyne kladné zjištění, že ačkoli bylo šetření anonymní, brali respondenti odpovědi zodpovědně a vyhýbali se neseriózním odpovědím. (graf 13)

Graf 13: Dotazníkové šetření, otázka 9 - pocity respondentů vyvolané návštěvou Památníku Terezín

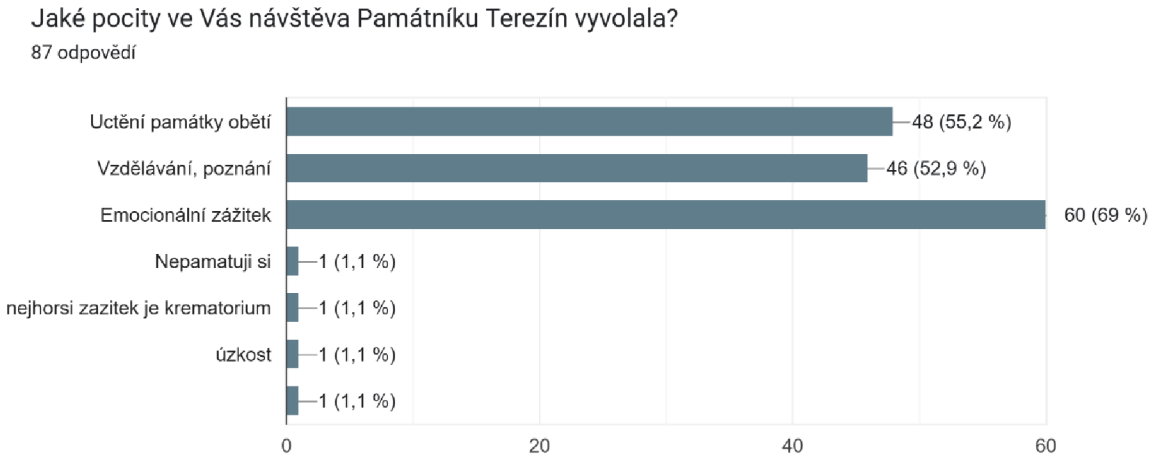

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 14 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda může návštěva Památníku Terezín působit jako prevence před nástupem diktátorských režimů v současnosti. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů vnímá možný preventivní potenciál památníku pozitivně. Možnost „*Rozhodně ano*“ uvedlo 28,7 % dotázaných a „*Spíše ano*“ 37,9 %. Celkově tedy 66,6 % respondentů zastává názor, že návštěva Památníku Terezín může mít preventivní význam.

Naopak negativní postoj k tomuto tvrzení zaujala necelá čtvrtina dotázaných. Možnost „*Nevím*“ zvolilo 9,2 % respondentů, což naznačuje, že většina dotázaných má na danou problematiku vyhraněný názor.

V odpovědích převládá spíše umírněný postoj (možnosti „*Spíše ano*“, „*Spíše ne*“), nikoliv jednoznačně přesvědčený. Pozitivní převaha odpovědí naznačuje, že návštěvníci vnímají Památník Terezín nejen jako turisticky atraktivní zážitek, ale také jako místo posilující morální a společenské hodnoty.

Graf 14: Dotazníkové šetření, otázka 10 - Památník Terezín jako prevence před nástupem diktátorských režimů

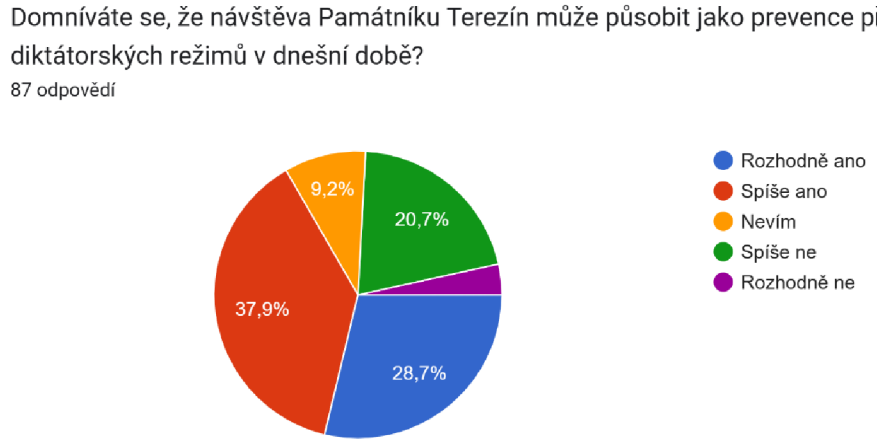

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Následující otázka zjišťovala, zda v respondentech návštěva Památníku Terezín vyvolala zájem sledovat vývoj současných geopolitických konfliktů.

Z grafu 15 je patrné, že největší podíl respondentů (41,4 %) uvedl odpověď „*Spíše ne*“. Dalších 18,4 % zvolilo variantu „*Rozhodně ne*“. Celkově převládá negativní odpověď, kdy téměř 60 % dotázaných nepociťuje žádnou souvislost mezi návštěvou památníku a zvýšeným zájmem o aktuální geopolitické dění.

Pozitivní odpověď „*Rozhodně ano*“ a „*Spíše ano*“ uvedla přibližně čtvrtina respondentů. Neutrální variantu „*Nevím*“ zaujalo 13,8 % dotázaných.

Zajímavým zjištěním je, že narozdíl od předchozí otázky, kde dvě třetiny respondentů uvedlo Památník Terezín jako možnou prevenci před nástupem diktátorských režimů, se u 60 % respondentů neprojevil vyšší zájem o sledování aktuálního politického dění ve světě. Tento výsledek naznačuje, že ačkoli temný turismus působí jako morální reflexe, tak u většiny respondentů nevede k aktivnímu sledování současných politických konfliktů.

Graf 15: Dotazníkové šetření, otázka 11 - zájem respondentů o geopolitické konflikty po návštěvě Památníku Terezín

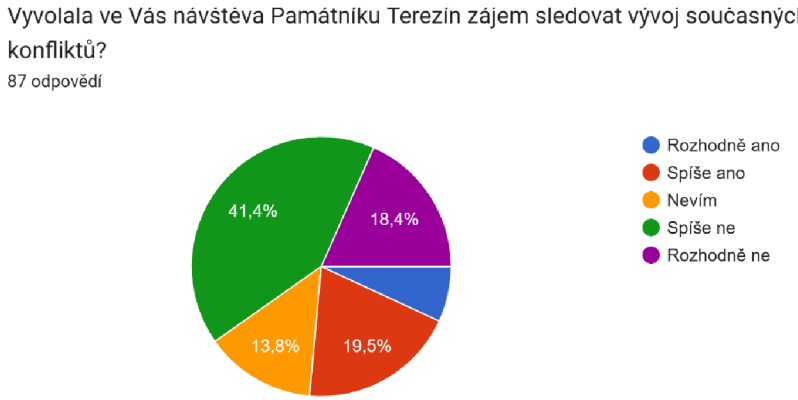

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 16 znázorňuje postoj respondentů, zda může návštěva Památníku Terezín zabránit šíření antisemitismu v současné české společnosti. Jak je patrné z grafu 16, na otázku zabránění šíření antisemitismu v české společnosti odpovědělo pozitivně celkem 56,3 % respondentů, z toho 18,4 % zvolilo odpověď „*Rozhodně ano*“ a 37,9 % „*Spíše ano*“. Více než polovina dotázaných je tedy názoru, že návštěva památníku může působit proti šíření antisemitismu.

Negativní odpověď „*Spíše ne*“ a „*Rozhodně ne*“ uvedla přibližně čtvrtina respondentů. Stanovisko „*Nevím*“ zaujalo 19,5 % dotázaných. Přestože je čtvrtina respondentů k tomuto tvrzení skeptická, většinový názor opět potvrzuje vliv historické památky jako prevenci před extremistickými postoji.

Graf 16: Dotazníkové šetření, otázka 12 - Památník Terezín a antisemitismus

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Odpovědi na otázku ohledně konání školních exkurzích do Památníku Terezín znázorňuje graf 17. Absolutní souhlas „*Rozhodně ano*“ vyjádřilo 77 % respondentů. Dalších 20,7 % uvedlo odpověď „*Spíše ano*“. Drtivá většina respondentů, celkově 97,7 %, souhlasí s tím, aby Památník Terezín navštěvovali žáci základních a středních škol a podporuje zařazení návštěvy do školních exkurzí.

Míra nesouhlasu je minimální, variantu „*Rozhodně ne*“ nezvolil žádný z respondentů, „*Spíše ne*“ uvedl jeden respondent a neutrální postoj zaujal taktéž pouze jeden dotázaný.

Z těchto dat je možné vyvodit, že památník je vnímán jako vhodný nástroj vzdělávání mládeže a také že temný turismus zastává významnou preventivní a edukační roli ve vzdělávání.

Graf 17: Dotazníkové šetření, otázka 13 - konání školních exkurzí do Památníku Terezín

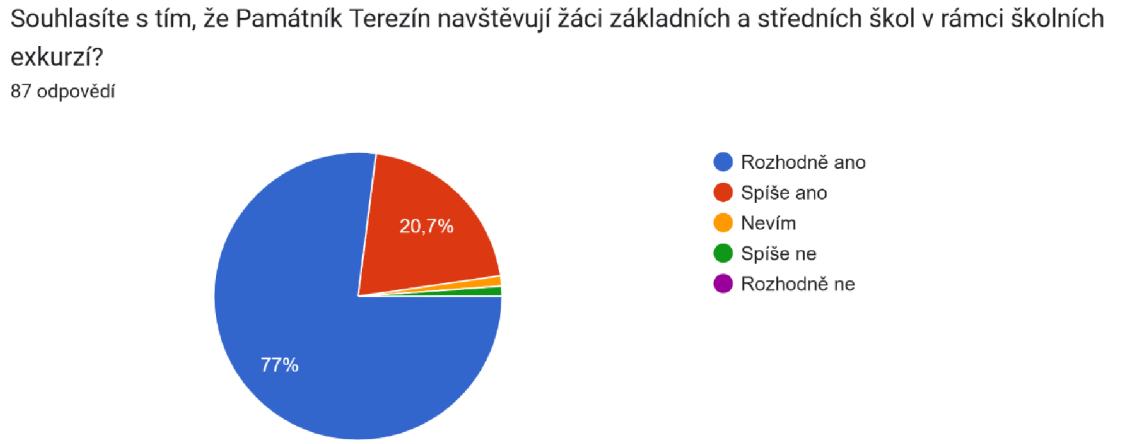

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Další otázka se týkala financování Památníku Terezín, zda dotazovaní souhlasí s tím, že je instituce financovaná z prostředků Ministerstva kultury. Z grafu 18 je možné vidět, že jednoznačný souhlas s pokračováním financování památníku ze státní podpory vyjádřilo 67,8 % respondentů. Dalších 27,6 % respondentů zastává taktéž pozitivní postoj uvedením možnosti „*Spíše ano*“. Celkově tedy téměř všichni dotázaní (95,4 %) souhlasí s veřejným financováním Památníku Terezín.

Nerozhodní jsou v této otázce dva respondenti, stejně tak dva dotázání zvolili možnost „*Spíše ne*“. Variantu „*Rozhodně ne*“ neuvedl žádný z respondentů. Podíl nerozhodných a

nesouhlasných odpovědí tak svědčí o kladném postoji společnosti k financování státní národní památky z veřejných zdrojů.

Graf 18: Dotazníkové šetření, otázka 14 - financování Památníku Terezín

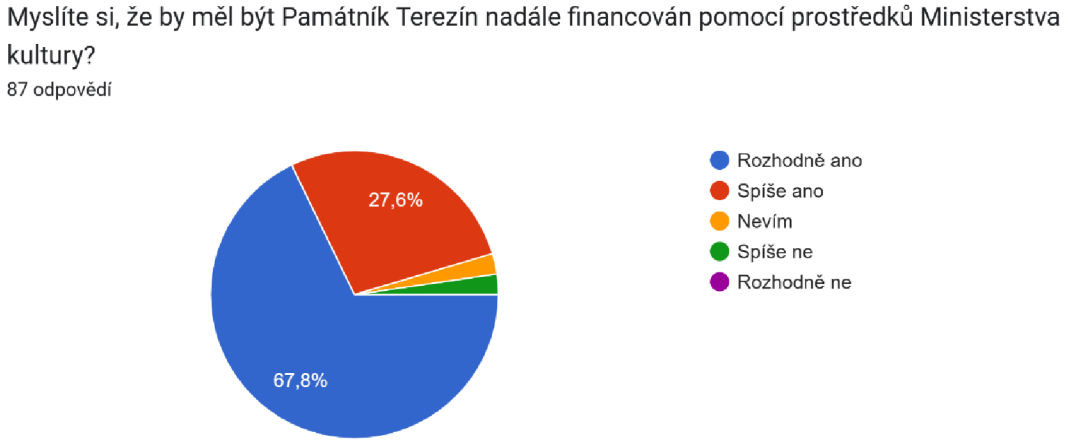

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Poslední otázka, jejíž odpovědi jsou zachyceny v grafu 19, sledovala zájem respondentů navštívit další místa s podobnou tématikou. Na tuto otázku odpovědělo 60 dotazovaných, z toho 76,7 % odpovědělo kladně, zatímco 23,3 % zájem neprojevilo.

Graf 19: Dotazníkové šetření, otázka 15 - zájem respondentů o další místa temného turismu

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Respondenti se zájmem o místa temného turismu měli v rámci otevřených odpovědí možnost zmínit konkrétní místa, která by rádi v budoucnu navštívili. Nejčastěji jmenované destinace obsahuje tabulka 3 viz níže.

Tabulka 5: Dotazníkové šetření, otázka 15 – respondenty zmíněná místa temného turismu

Odpovědi respondentů		Četnost
Osvětim-Březinka	Koncentrační a vyhlazovací tábor	21
Lidice	Vyhlazená obec	5
Dachau	Koncentrační a vyhlazovací tábor	4
Mauthausen	Koncentrační tábor	3
Treblinka	Vyhlazovací tábor	2
Kostnice Kutná Hora	Kostnice	2
Ležáky	Vyhlazená obec	2
Černobyl	Jaderná havárie	2
Další podobná místa		22

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že nejvíce zmiňovanou destinací je koncentrační a vyhlazovací tábor Osvětim (21 odpovědí). Respondenty další často volená odpověď byla Památník Lidice (5 odpovědí), tábory Dachau (4 odpovědi) a Mauthausen (3 odpovědi). Po dvou odpovědích byli jmenovány lokality tábor Treblinka, Kostnice Kutná Hora, Památník Ležáky a Černobyl.

Kategorie „*Další podobná místa*“ shrnuje 22 odpovědí tvořených respondenty s kladným postojem k návštěvě míst spjatých s temným turismem, ale z toho 9 dotázaných neuvedlo žádnou konkrétní lokalitu. Nicméně zbylých 13 respondentů zmínilo konkrétní destinace, ale vzhledem k tomu, že se v odpovědích vyskytují pouze jednou, jsou pro přehlednost dat vypsané níže.

Další místa temného turismu, která byla zmíněna respondenty:

- Pirna Sonnenstein (ústav pro psychicky a duševně nemocné),
- Památník Hirošima a Nagasaki (místa atomového bombardování),
- Památník Fukušima (jaderná havárie),
- Buchenwald (koncentrační tábor),
- Flossenburg (koncentrační tábor),
- Ravensbruck (koncentrační tábor),
- Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou,

- Památník Vojna u Příbrami (pracovní tábor),
- Památník Lety (koncentrační tábor).

Získaná data z odpovědí vykazují, že více než tři čtvrtiny respondentů májí zájem navštívit další místa temného turismu. Zajímavým zjištěním je, že dotazovaní projevují největší zájem o návštěvy koncentračních a vyhlazovacích táborů (34 odpovědí).

5 Výsledky a diskuse

Tato kapitola interpretuje výsledky dotazníkového šetření a analytické části práce a zasazuje je do kontextu teoretických východisek v kapitole 3. Pozornost je věnována ověření výzkumné otázky, zda je temný turismus hlavní motivací k návštěvě Památníku Terezín, nebo zda jsou návštěvníci ovlivňováni i dalšími motivy.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že hlavní motivací k návštěvě Památníku Terezín je vzdělávání, rozšíření znalostí a zájem o historii. Tento výsledek odpovídá teoretickým vymezením motivací v temném turismu podle Kotíkové (2013), která uvádí vzdělávání a poznání jako jeden ze čtyř motivačních faktorů.

Temný turismus se tedy v případě Památníku Terezín projevuje hlavně jako forma kulturně-poznávacího cestovního ruchu se vzdělávacím a pietním významem. Tento závěr potvrzuje i skutečnost, že respondenti uváděli jako důvod návštěvy školní exkurzi a snahu porozumět historickým událostem.

Nicméně výsledky rovněž ukazují, že respondenti hodnotí návštěvu místa jako silně emocionální zážitek. Tento fakt opět odpovídá teoretickému vymezení, kdy prožité pocity strachu, nejistoty či smutku na místě tragické události zvyšují jeho atraktivitu.

Z hlediska sociodemografických charakteristik respondentů je zajímavým zjištěním, že Památník Terezín navštěvují osoby se všemi stupni dosaženého vzdělání. Na základě těchto dat je možné vyloučit, že by návštěvnost památníku souvisela s mírou edukace návštěvníků. Jedná se o místo, jehož návštěva nesouvisí s výší dosaženého vzdělání. Tento závěr lze interpretovat teoretickým vymezením temného turismu v kapitole 3.5, podle něhož motivace návštěvníků nespočívá pouze v odborném zájmu o historii, ale také potřebě porozumění minulosti a pietě.

Za zvláště významné zjištění lze považovat skutečnost, že nejpočetnější skupina respondentů navštívila Památník Terezín v rámci školní exkurze. Lze se tedy domnívat, že osobní motivace respondentů nebyla ve všech případech čistě individuální, ale byla iniciována školní institucí. Tento výsledek koresponduje s věkovou strukturou návštěvníků, kdy významnou část tvoří mládež. Je tedy patrná souvislost mezi vysokým zastoupením mladých návštěvníků a realizací školních exkurzí.

Tato skutečnost potvrzuje motiv vzdělávání a poznání jako jeden z hlavních motivačních faktorů temného turismu, ačkoliv není postaven na individuálních rozhodnutích návštěvníků. V případě Památníku Terezín se jedná o nejvíce dominantní motiv a převyšuje

ostatní možné impulzy vedoucí k návštěvě instituce, například vyhledávání silného emociálního zážitku. Památník tak plní výraznou vzdělávací funkci.

Význam vzdělávací funkce památníku dále podporuje fakt, že drtivá většina respondentů vyjádřila v dotazníkovém šetření souhlas s tím, aby žáci základních a středních škol navštěvovali Památník Terezín v rámci školních exkurzí.

Dalším zajímavým zjištěním je rozpor ve výsledcích dotazníkové šetření v otázkách ohledně dopadu návštěvy Památníku Terezín na současné postoje a zájem o geopolitické dění. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že:

- 66,6 % respondentů se domnívá, že návštěva památníku může působit jako prevence před nástupem diktátorských režimů,
- 56,3 % respondentů vnímá návštěvu jako prevenci antisemitismu,
- téměř 60 % respondentů však uvedlo, že návštěva nevedla k většímu zájmu o aktuální geopolitické dění.

Tento výsledek je zajímavý, protože je patrné, že na jedné straně návštěvníci uznávají symbolický a hodnotový význam památníku a jeho roli v uchování historické paměti, na druhé straně však návštěva nevede k aktivnějšímu zájmu o současné politické události.

Lze konstatovat, že památník plní významnou roli v oblasti formování hodnot, avšak nemá přímý vliv na zájem o současné konflikty, poněvadž ho většina návštěvníků vnímá jako uzavřenou historickou událost, která nemá přesah do současnosti.

Z odpovědí respondentů rovněž vyplynul výrazný zájem o tématiku koncentračních táborů. Toto zjištění lze chápat jako přirozenou snahu porozumět událostem druhé světové války a jejím důsledkům. Koncentrační tábory představují jednu z nejtragičtějších kapitol moderních dějin. Tyto tábory se nejčastěji pojí s tragédií, kterou byli zasaženi lidé židovského původu, ovšem nelze přehlédnout fakt, že s těmito tábory nesouvisí pouze židovská problematika, ale také jiné menšiny (například Romové), které byly perzekuovány. Osud takovýchto menšin v průběhu druhé světové války je často přehlížen a bagatelizován i ze strany politických elit, čemuž by se vyspělá společnost měla vyhýbat.

Z výsledku výzkumu vyplývá, že motivace k návštěvě Památníku Terezín není jednostranná. Přestože se jedná o typickou destinaci temného turismu, hlavním důvodem návštěvy není fascinace tragédií, ale především snaha porozumět historii a uctít památku obětí. Významnou roli hrají také školní exkurze, což se projevuje ve vysokém podílu mladých návštěvníků i v podpoře respondentů pro zařazení exkurze památníku do výuky.

Na základě zjištěných dat lze odpovědět na výzkumnou otázku tak, že temný turismus je hlavní motivací návštěvy Památníku Terezín. V případě této instituce však převažuje edukativní a pietní rozměr nad motivy senzace či vyhledávání silných emocí.

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývala fenoménem temného turismu v rámci cestovního ruchu se zaměřením na Památník Terezín. Cílem bylo propojit teoretické vymezení cestovního ruchu a temného turismus s praktickou analýzou návštěvnosti, ekonomických aspektů a motivace návštěvníků této národní kulturní památky.

V teoretické části byla nejprve vymezena problematika cestovního ruchu jako významného ekonomického a společenského odvětví. Byly popsány jeho dopady na národní hospodářství, role veřejné správy i základní ekonomické efekty. Následně byl představen fenomén temný turismus, jeho vývoj, motivační faktory a typologie destinací.

Analytická část byla zaměřena na analýzu Památníku Terezín jako destinace temného turismu v České republice. Byla zhodnocena návštěvnost, ekonomické souvislosti, a především výsledky dotazníkového šetření, které bylo mimo jiných sledovaných aspektů zaměřené na motivaci návštěvy respondentů. Z výsledků vyplynulo, že převažujícím motivem návštěvy je vzdělávání, poznávání historie a pietní charakter místa. Je však třeba uvést, že výsledky vycházejí z omezeného počtu respondentů české národnosti a jejich subjektivních odpovědí. Získaná data proto nelze zobecňovat na všechny návštěvníky Památníku Terezín, ale poskytují přehled o převládajících motivech zkoumaného vzorku.

Na základě provedeného výzkumu lze odpovědět na hlavní výzkumnou otázku tak, že temný turismus tvoří základní rámec návštěvy Památníku Terezín, avšak jeho role je převážně vzdělávací. Návštěvníci nejsou primárně motivovaní vyhledáváním silných emocí, ale snahou porozumět historickým událostem a uctít památku obětí. Památník Terezín tak představuje specifickou formu temného turismu, která plní nejen turistickou, ale hlavně vzdělávací funkci.

Závěrem lze konstatovat, že temný turismus nemusí být spojován s negativním významem nebo hledáním senzace v tragických událostech. V případě Památníku Terezín se jedná především o nástroj uchování historické paměti a prostředek formování hodnot, zejména u mladé generace. Význam památníku tak nespočívá pouze v oblasti cestovního ruchu, ale i v jeho vzdělávací a společenské roli.

V návaznosti na tuto práci by bylo zajímavé sledovat i motivaci turistů k návštěvě méně známých památníků souvisejících s událostmi druhé světové války a temným turismem.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

BERÁNEK, J. 2013. *Ekonomika cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Mag Consulting. 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1

BLODIG, V. a kol. 2003. *Terezín, Litoměřice: místa utrpení a hrdinství*. 1. vyd. Praha: V ráji. 72 s. ISBN 80-85894-16-5.

JAKUBÍKOVÁ, D. 2012. *Marketing v cestovním ruchu: Jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. 288 s. ISBN 978-80-247-3247-3.

KOTÍKOVÁ, H. 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 208 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

PALATKOVÁ, M. a kol. 2014. *Ekonomika turismu: Turismus České republiky*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. 264 s. ISBN 978-80-247-3643-3.

SHARPLEY, R. a kol. 2009. *The Darker Side of Travel: The Theory and Practice of Dark Tourism*. 1. vyd. Velká Británie: Channel View Publications. 296 s. ISBN 978-1-84541-2470.

TITTELBACHOVÁ, Š. 2011. *Turismus a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 200 s. ISBN 978-80-247-3842-0.

Internetové zdroje

ANNE FRANK HOUSE, b.r. Who was Anna Frank? *Anne Frank House* [online]. [cit. 2025-12-10]. Dostupné z: https://www.annefrank.org/en/anne-frank/who-was-anne-frank/

ARLINGTON NATIONAL CEMETERY, b.r. Memorial Amphitheater. *Arlington cemetery* [online]. [cit. 2025-12-10]. Dostupné z: https://www.arlingtoncemetery.mil/Explore/Memorial-Amphitheater

AUSCHWITZ-BIRKENAU STATE MUSEUM. 2026. History. *Auschwitz-Birkenau State Museum* [online]. [cit. 2025-12-10]. Dostupné z: https://www.auschwitz.org/en/history/

CZECHTOURISM, 2024. Návštěvnost turistických cílů spojených s dark turismem za rok 2024. *CzechTourism* [online]. [cit. 2025-12-02]. Dostupné z: https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickych-cilu-spojenych-s-dark-turismem-za-rok-2024/

HIROSHIMA PEACE MEMORIAL MUSEUM. b.r. Museum History, *Hiroshima Peace Memorial Museum* [online]. [cit. 2025-12-10]. Dostupné z: https://hpmmuseum.jp/modules/info/index.php?action=PageView&page_id=67&lang=eng

HORNICKÉ MUZEUM PŘÍBRAM, b.r. Historie památníku Vojna. *Muzeum Příbram* [online]. [cit. 2025-12-10]. Dostupné z: https://www.muzeum-pribram.cz/historie-pamatniku-vojna/

LOUČ, Michal, 2026. Památník Pankrác. *Političtí vězni* [online]. [cit. 2025-12-10]. Dostupné z: https://www.politictivezni.cz/cz/pamatnik-pankrac.html

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Krizový akční plán cestovního ruchu v České republice 2020–2021* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2020 [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/getmedia/7c1df7f3-f5b1-4a6c-ba83-41b663f8577f/Krizovy-akcni-plan-CR-CR-2020-2021_2.pdf.aspx?ext=.pdf

OECD, 2020. *Lessons for Education from COVID-19: A Policy Maker's Handbook for More Resilient Systems* [online]. OECD Publishing [cit. 2026-02-09]. ISBN 978-92-64-78203-7. Dostupné z: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/12/lessons-for-education-from-covid-19_ef772b31/0a530888-en.pdf

PAMÁTNÍK LEŽÁKY, 2015. Historie osady Ležáky. *Památník Ležáky* [online]. [cit. 2025-12-05]. Dostupné z: https://www.lezaky-memorial.cz/pamatnik/pietni-uzemi/historie-osady-lezaky/

PAMÁTNÍK LIDICE, 2015. Historie obce Lidice. *Památník Lidice* [online]. [cit. 2025-12-18]. Dostupné z: https://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/pamatnik-a-pietni-uzemi/historie-obce-lidice/

PAMÁTNÍK TEREZÍN, 2017. Kdo jsme. *Památník Terezín* [online]. [cit. 2026-01-08]. Dostupné z: https://www.pamatnik-terezin.cz/kdo-jsme

PAMÁTNÍK TEREZÍN, 2017. Vznik Památníku Terezín. *Památník Terezín* [online]. [cit. 2026-01-08]. Dostupné z: https://www.pamatnik-terezin.cz/vznik-pamatniku-terezin

SEDLEC ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST, 2026. Kostnice Sedlec. *Sedlec římskokatolická farnost* [online]. [cit. 2025-12-18]. Dostupné z: https://www.sedlec.info/kostnice/

ŠINDELÁŘOVÁ, L. 2008. Dark Tourism – temné cestování na místa katastrof a neštěstí. *Cestovatel* [online]. 7.8.2008 [cit. 2025-12-17]. Dostupné z: http://cestovatel.cz/clanky/dark-tourism-temne-cestovani-na-mista-katastrof-a-nestesti/

UN TOURISM, 2026. UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex, December 2020. *UN Tourism* [online]. [cit. 2026-02-02]. Dostupné z: https://www.e-unwto.org/doi/abs/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.7?journalCode=wtobarometereng

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2026. Programové prohlášení vlády. *Vláda české republiky* [online]. 5.1.2026 [cit. 2026-02-11]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/vlada/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-224629/#bydleni_a_regionalni_rozvoj

Firemní literatura

PAMÁTNÍK TEREZÍN. *Koncepce činnosti Památníku Terezín na léta 2021–2025*. [online]. Terezín: Památník Terezín, 2021. [cit. 2026-02-04]. Dostupné z: https://www.pamatnik-terezin.cz/files/3zp4y7d8/koncepce_cinnosti_pt_2021-2025.pdf

PAMÁTNÍK TEREZÍN. *Výroční zprávy Památníku Terezín za období 2014–2024*. [online]. Terezín: Památník Terezín, 2015–2025. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z: https://www.pamatnik-terezin.cz/publikace/vyrocni-zprava-2

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma aktérů státní správy v cestovním ruchu 17
Obrázek 2: Schéma vlivu turismu na národní ekonomiku 22
Obrázek 3: Magický čtyřúhelník v turismu 23
Obrázek 4: Pestoffův model (Trojúhelník) 24

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Kategorizace destinací světového temného turismu dle Stoneova spektra 32
Tabulka 2: Kategorizace destinací českého temného turismu dle Stoneova spektra 35
Tabulka 3: Výnosy Památníku Terezín v roce 2024 45
Tabulka 4: Náklady Památníku Terezín v roce 2024 45
Tabulka 5: Dotazníkové šetření, otázka 15 – respondenty zmíněná místa temného turismu 58

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Složení návštěvníků Památníku Terezín v letech 2014-2024 40
Graf 2: Návštěvnost Památníku Terezín mládeží v letech 2014-2024 41
Graf 3: Národnostní struktura návštěvníků Památníku Terezín v letech 2023 a 2024 42
Graf 4: Měsíční návštěvnost Památníku Terezín v letech 2023-2024 43
Graf 5: Dotazníkové šetření, otázka 1 - pohlaví respondenta 47
Graf 6: Dotazníkové šetření, otázka 2 - věk respondenta 48
Graf 7: Dotazníkové šetření, otázka 3 - vzdělání respondenta 49
Graf 8: Dotazníkové šetření, otázka 4 - návštěvnost Památníku respondenty 49
Graf 9: Dotazníkové šetření, otázka 5 - četnost návštěv Památníku Terezín 50
Graf 10: Dotazníkové šetření, otázka 6 – povědomí o pojmu temného turismu 51
Graf 11: Dotazníkové šetření, otázka 7 - charakteristika Památníku Terezín z hlediska temného turismu 51

Graf 12: Dotazníkové šetření, otázka 8 – motivace respondentů k návštěvě Památníku Terezín....52
Graf 13: Dotazníkové šetření, otázka 9 - pocity respondentů vyvolané návštěvou Památníku Terezín....53
Graf 14: Dotazníkové šetření, otázka 10 - Památník Terezín jako prevence před nástupem diktátorských režimů....54
Graf 15: Dotazníkové šetření, otázka 11 - zájem respondentů o geopolitické konflikty po návštěvě Památníku Terezín....55
Graf 16: Dotazníkové šetření, otázka 12 - Památník Terezín a antisemitismus....55
Graf 17: Dotazníkové šetření, otázka 13 - konání školních exkurzí do Památníku Terezín 56
Graf 18: Dotazníkové šetření, otázka 14 - financování Památníku Terezín....57
Graf 19: Dotazníkové šetření, otázka 15 - zájem respondentů o další místa temného turismu....57

Přílohy

Příloha 1

Seznam otázek dotazníkového šetření

Otázka 1

Pohlaví respondenta: *

- ◯ Žena
- ◯ Muž
- ◯ Jiné: _____

Otázka 2

Věk respondenta: *

- ◯ do 18 let
- ◯ 18 - 25 let
- ◯ 26 - 40 let
- ◯ 41 - 60 let
- ◯ 61 a více let

Otázka 3

Nejvyšší dosažené vzdělání: *

- ◯ Základní vzdělání
- ◯ Střední vzdělání s výučním listem
- ◯ Střední vzdělání s maturitou
- ◯ Vyšší odborné vzdělání
- ◯ Vysokoškolské vzdělání bakalářské
- ◯ Vysokoškolské vzdělání magisterské
- ◯ Jiné: _____

Otázka 4

Navštívil/a jste Památník Terezín? *

- ◯ Ano
- ◯ Ne

Otázka 5

Pokud ano, kolikrát jste Památník Terezín navštívil/a?

- ◯ Jednou
- ◯ Dvakrát
- ◯ Třikrát
- ◯ Vícekrát

Otázka 6

Setkal/a jste se již s pojmem "temný turismus"? *

- ◯ Ano
- ◯ Ne

Otázka 7

Jak byste charakterizoval/a Památník Terezín z hlediska temného turismu? *

(Temný turismus označuje cestování na místa spojená se smrtí, utrpením nebo tragédiemi. Lidé tato místa navštěvují z různých důvodů - například kvůli vzdělávání, pietě nebo snaze lépe porozumět historii.)

- ◯ Rozhodně se jedná o formu temného turismu
- ◯ Spíše se jedná o formu temného turismu
- ◯ Nevím
- ◯ Spíše se nejedná o formu temného turismu
- ◯ Rozhodně se nejedná o formu temného turismu

Otázka 8

Jaké pocity ve Vás návštěva Památníku Terezín vyvolala? *

- [ ] Uctění památky obětí
- [ ] Vzdělávání, poznání
- [ ] Emocionální zážitek
- [ ] Památník jsem nenavštívil/a
- [ ] Jiné: _____

Otázka 9

Domníváte se, že návštěva Památníku Terezín může působit jako prevence před nástupem diktátorských režimů v dnešní době? *

- ◯ Rozhodně ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Nevím
- ◯ Spíše ne
- ◯ Rozhodně ne

Otázka 10

Vyvolala ve Vás návštěva Památníku Terezín zájem sledovat vývoj současných geopolitických konfliktů? *

- ◯ Rozhodně ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Nevím
- ◯ Spíše ne
- ◯ Rozhodně ne

Otázka 11

Může podle Vás návštěva Památníku Terezín zabránit šíření antisemitismu v současné české společnosti? *

- ◯ Rozhodně ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Nevím
- ◯ Spíše ne
- ◯ Rozhodně ne

Otázka 12

Souhlasíte s tím, že Památník Terezín navštěvují žáci základních a středních škol v rámci školních exkurzí? *

- ◯ Rozhodně ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Nevím
- ◯ Spíše ne
- ◯ Rozhodně ne

Otázka 13

Myslíte si, že by měl být Památník Terezín nadále financován pomocí prostředků Ministerstva kultury? *

- ◯ Rozhodně ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Nevím
- ◯ Spíše ne
- ◯ Rozhodně ne

Otázka 14

Měli byste zájem navštívit další místa spojená s podobnou tématikou? Pokud ano, jaká? *

Vaše odpověď